

Kronika farnosti
Kronika farnosti
Kostolná Ves
Kostolná Ves

J.V.D!

Najdôstojnejší Ordinariát v roku 1930 nariadil, aby sa v každej farnosti viedla kronika. Je to dôležitá vec lebo od roku 1831 keď sa posledný raz napísala Kanonická Vizitácia, nezaznacisti sa takmer nič, následkom toho v dejinách kostola, fary a školy sa nevie nič o tom kedy, a ako zhorel kostol, fara, atd. Ako sa stavala predošlá škola, kto ju financoval a podobne. Zacínam teda znacisti tie najvýznamnejšie udalosti, ktoré sa odohrali vo farnosti od roku 1918, totiž od prevratu tak, ako sa naozaj stali.

Čez prevrat až do 15.11.1920 faru administroval Dezider Brestrensky, ktorého farníci nenávideli natoľko, že ho dali internovat. Vyslobodil sa odtiaľ, ale „proper odium plebis“ bol potom amovovaný a dočasne penzionovaný. Dňa 15.11.1920 administráciu tejto fary prevzal Alexander Vetzal, dekan – farár rudniansky ku ktorému Najdôstojnejší Ordinariát prideliť mňa ako de titulo farára Val. Belanského, ktorý mal byť pomocnou silou na tri týždne, vraj kým túto faru nezaujme Juraj Hodál, vtedajší žilinský kaplán, ktorý mal v oblube túto faru. Svoj príchod však dlho odkladal až z toho bolo 8 mesiacov. Boli to poprevratové časy, spomeniem preto len toľko, že práce bolo veľa, ale duševnej i hmotnej ešte viac. Ľuď, kostol, fara, škola zanedbaná tak, že škoda by bolo o tomto písať. Konečne dňa 27.4.1921 sa Juraj Hodál zriekol tejto fary, Najdôstojnejší Ordinariát slúbil a dal túto faru mne. 01.05.1921 som zaujal toto miesto. Prázdny ošarpaný kotol ma vtedy veľmi zarmútil lebo som videl, že teraz je na mojej starosti. Škola podobne lebo bola zo surových tehál postavená, dopraskaná, podoprená natoľko, že dozorca školy Jozef Sivák dňa 15.05.1921 prišiel do Kostolnej Vsi a ešte v ten deň rozkázal školu ako nebezpečnú chájdu zatvoriť a novú postaviť. Potom nastalo trápenie... V Rudnom na slúžovskej expozitúrke sedel vtedy slúžny František Kelbl, ktorý navádzal farníkov aby stávali štátnu školu... Konečne po utrápených námahách predsa poslúchli a tak Kostolná Ves a Dĺžin spoločne postavili rímskokatolícku školu. Materiál si sami dodali a každý z ľudí prispel určitou peňažnou čiastkou, čo ucinilo asi 38 000 Kcs k čomu ešte Najdôstojnejší Ordinariát pridal 2 000 Kcs. Dňa 04.11.1921 v nedeľu ju posvätil dekan Alexander Vetzal z Rudného. Učiteľom bol vtedy Jozef Hnáth, ktorý si tiež žiadal reparáciu na celom byte, čo sa súčasne so školou urobilo v cene asi 27 000 Kcs.

V roku 1921 sa dala nová strecha aj na farskú maštal, lebo bola šindľová a úplne zničená. Videl som však, že aká je to nedôstojnosť: božie služby konat v takom ošarpanom chráme, preto sme sa obrátili na našich farníkov žijúcich v Amerike, ktorí sa ihneď poskladali a zaslali nám 14 000 Kcs. Medzi tým som nabádal farníkov aby vybudovali organy, lebo staré boli úplne zničené. Zohnalo sa ihneď 22 000 Kcs, za staré rátať 3 000 a tak nové postavil dňa 21.12.1921 Otokar Vážanský v Nitre, ktoré potom dekan Alexander Vetzal z Rudného posvätil.

Už spomenutých 14 000 Kcs sme použili na vymalovanie kostola, čo sa stalo v roku 1922. Maloval ho Nogrády a Petrikovic z Nitri a dňa 15.08.1922 ho kaplán Alexander Vetzal z Rudného posvätil. Nechceli však postaviť farské chlievy a keďže som sa nechcel protiviť tak som si ich v tom istom roku postavil sám. Kúpila sa vecná lampa i socha Božieho Srdca i Panny Márie, súčasne s malovaním sa ešte zozbieralo 1 000 Kcs, za ktoré sa vybudoval aj svätý hrob.

01.02.1923 pre alkoholizmus musel stanicu opustiť Jozef Hnáth. Stanica bola vyprázdnená až do 05.11.1923 kedy bol zvolený František Šulgan učiteľ z Racie. Fara mala jedného horlivého cloveka: Jána Šimoru z Kostolnej Vsi v Amerike. Obrátil som sa na neho aby pozbieral peniaze na zvony. Nazbieralo sa takmer 2 000 Kcs, 3 000 Kcs venoval Ondrej Šimora v Amerike sám za svoje vyzdravenie 5 790 Kcs nazbieral Ján Šimora sám. Za veľkodušnosť Ondreja Šimoru má napísané jeho meno na najmenšom zvone, keďže ho kúpil sám. 10 790 Kcs dodal Alojz Kurbel z Trnavy v roku 1925 v novembri tak, že 23. novembra ich posvätil Ján Briestenský, farár z Valaskej Belej za veľkej účasti farníkov i susedov.

Ján Šimora však neváhal, zbieral ďalej a zaslal 2 700 Kcs i na luster, ktorý sa tiež zadovážil a ešte 2 000 Kcs do organu vložil register „Vox coclestis“. 15.03.1927 František Šulgan sa stanice zriekol a tak miesto bolo prázdne až do 4. novembra 1927 kedy sa zvolil Anton Prouza, učiteľ z Rtyne (Krkonoše Čechy). 02.02.1929 sa Anton Prouza zriekol stanice a 04.05.1929 zaujal stanicu Jozef Jancovic, učiteľ z Malženíc.

V roku 1929 sa muselo pristúpiť ku stavbe novej farskej stodoly, lebo stará drevená a poprikrývaná slamou volala po odpocinku. Kamenie a tehly dodali farníci, ale drevo som dal z farskej nevidzianskej hôrky ja. O peniaze sa postaral pán notár Blažej Smatana v Rudnom, ktorému vyslovujem vrelú vdaku. Zadovážil 10 000 Kcs a 1 100 Kcs sa utržilo za starú. Takto zanedbaná fara sa postupne dostávala do poriadku. Avšak ešte mnoho vecí treba zadovážiť.

Nachádzajú sa vždy jednotlivci, ktorí pamätajú aj na chrám. Štefánia Pánisová kúpila sochu sv. Antona. Ján Šimora priniesol z Ameriky svietniky na oltár. Jozef Mecár, učiteľ zo Sece kúpil „accordium“ ku sakristii. Ružencový spolok 2 zástavy. Farníci lampu „Polar“ a Štefan Mikuláš z Kostolnej Vsi nazbieral na robotách vo Francii na svietniky a na zástavu Božieho Srdca Ježišovho. Krížová cesta je tiež z americkej zbierky Jána Šimoru.

V roku 1927 farníci vybudovali kaplnku v Dobrocnej, v roku 1929 v Dlížine a v Seci. Celok teda pokračuje kým mnohí vypadávajú v mravoch a vo viere.

V roku 1921 Kostolná Ves postavila nový kríž vo svojom cintoríne. V roku 1922 Dobročná vo svojom cintoríne. V roku 1923 Nevidzany pri ceste kde je hranica s chotárom dobročským. V roku 1930 Sec nielen pri kaplnke, ale aj v chotári jeden na „Holcinej“ druhý v „Potokoch“. Dobročná má pri svojej kaplnke tiež nový kríž, Dlížín podobne. V roku 1930 Kostolná Ves postavila nový

kríž v dedine a v roku 1931 pri mlyne. I tieto veci zaznamenávam len preto lebo farníci majú slabú pamäť.

O.A.M.D.G

Okolnosti

Chytám sa tejto kronikárskej úlohy iba po šesť ročnom pobyte a to ešte mimo fary. Preto budem musieť niektoré číselné údaje uvádzať iba z pamäti alebo používaním súkromných záznamov, ktoré z tej doby zostali v mojich knihách. Mal som v úmysle, že kroniku fary napíšem zevrubne použitím a po preskúmaní údajov, ktoré možno zistiť v knihách z farského archívu. No pre všestrannú zaujatost počas účinkovania v Kostolnej Vsi sa to nestalo. Mnohé viac menej užitočné, priznám sa, že aj mnohé zbytočné a nerozvážne práce a podujatia mi nedovolili zostaviť tieto stránky na fare. Pre hore uvedené okolnosti chcem nacrtnúť údaje o farnosti prehľadne len v niekoľkých záhlaviach.

Rozdelenie záhlaví

- ✚ farníci
- ✚ farská budova
- ✚ kostol
- ✚ škola

Skôr ako k tomu pristúpim chcem vyplniť medzeru medzi rokmi 1932 a 1934, kedy fara nemala vlastného farára a z tohto obdobia nezostali žiadne písomné záznamy.

Príciný:

Odnatie farára súvisí s múrom kostolnej ohrady. Tento múr už okolo roku 1910 bol predmetom úradného dopisovania. Dp. farár toho času Ján Líška, na túto prácu už bol aj zostavený rozpočet, farár ho predostrel do Nitry. Bol mu však vrátený s poznámkou, že táto práca je na ten čas ešte nepotrebná. Vydržal síce, lepšie povedané pustol až do posledných rokov pobytu dp. predchodcu Ludovíta Šimeka. Jeho stav bol už taký, že ohrozoval okoloidúcich a bola vážna obava, že po múre príde na rad i kostol, ktorému hrozilo nebezpečie, že zosunutím pôdy nastanú na nom trhliny.

Pustý múr kostolnej ohrady

V tomto case záležitosť múru kostolnej ohrady zaujímala už nielen Najdôstojnejší Ordinariát, ale i okresný úrad a bola predmetom culých debát na

zasadnutiach šk. stolice, ktorá býva reprezentom farnosti. No nedobrá vlastnosť farníkov: prejednávav, reci množit, povinnosti na iného válat, vlastný predmet obchádzat – ani v tejto záležitosti nevedela uspokojit ani cirkev ani svet vrchnosti. Pán farár aby aspon niečo spravil, dal podopriet kolami padajúci múr. Šk. stolice sa zvolávali ďalej a keď na ich zasadaniach bola veľká nejednotnosť a nedisciplinovanosť zvlášť v pomere k najdôstojnejšiemu p. biskupovi, čo ešte i do zápisnice zaviedli, p. biskup zastavil slúbenú pomoc a rozhodol tak, že farníci nedostanú dovtedy riadneho a stáleho duchovného, pokiaľ múr sami z vlastných prostriedkov nepostavia.

Odnatie farára

Dp. farár, ktorý aj sám pre isté vyhrážky zo strany jednotlivých farníkov a pre neudržateľný pomer a org. – učiteľom si zažiadal faru: M. Hradná, ktorú i dostal. Farnosť Kostolná Ves zostala na jaseň roku 1932 osirotená a v duchovnej správe bola zverená susednému farárovi z Nitrianskeho Rudna. Prevzal vyučovanie školských dieťať, v nedeľu chodil slúžiť tichú svätú omšu. Iba na sviatky sa podarilo farníkom, že im najdôstojnejší p. biskup pridelil na pár dní knaza.

Cím neskôr tým viac cítili farníci hrdosť rozhodnutia Najdôstojnejšieho Ordinariátu, Dp. farár v Nitrianskom Rudne ani pri najlepšej vôli sa im nemohol venovať natoľko, nakoľko by to oni potrebovali. Malá svätá omša v skoré hodiny im nebola dost vhodná. V Nitrianskom Rudne im to zas ľudia dali pocítiť, že sú tam iba votrelcami, neraz im aj vycítali, že čo tam hľadajú, keď si svojho farára sami donútili k odchodu. Neboli spokojní ani s tým keď vianocnú, veľkonocnú sv. spoveď si mohli odbaviť iba naraz z celej farnosti v jeden deň. Takto prežitého pol roka stacilo k tomu aby prišli k rozumu.

Stavia sa

Na jar roku 1933 sa dali do práce. Zástupcovia jednotlivých obcí sa dohodli na rozdelení práce, zaopatrení stavebného materiálu, úhrade pohrebných financií a začali. Starosta v Kostolnej Vsi Michal Pánis c.2.55 zaobstaral murárov, vápno, cement, železo, pletivo. Miestny org. – učiteľ Jozef Jancovic s príkladnou horlivosťou viedol dozor pri práci. Po dedinách zháňal i nedbalo dochádzajúcich farníkov, ktorí mali vykonávať poriadkové práce. Takto sa podarilo koncom mája v roku 1933 odstrániť kameň úrazu, ktorý tolko nepríjemností, tolko zlého chýru narobil farníkom na okolí a tiež aj u Najdôstojnejšieho Ordinariátu.

Stavebný náhl ad

Stavebný náhľad tejto práce bol asi 4 309,- Ks. Na tento obnos im p. biskup prispel čiastkou 1000,- Ks. Po zaplnení fary v roku 1934 dokončili ohradu kostola veľkou železnou bránou od dedín a malou železnou bránou od fary za obnos 1200,- Ks, na ktorý sa podarilo vyprosiť ďalších 1000,- Ks od J.Exc.p. biskupa.

Po splnení podmienky Najdôležitejšieho Ordinariátu prosili aj deputáciou aby im bol pridelený stály duchovný.

Kan. vizitácia

Boli však vystavení ešte ďalšej skúške. Dp. Archidiakon pri vizitácií v roku 1934 si prácu prezrel, ale knaza pre nedostatok duchovných ešte nedostali. Konečne na jaseň v roku 1934 bola fara vypísaná. Na Vianoce bol k nim vyslaný dp. Augustín Caprnka.

Zaplnenie fary

Medzi sviatkami však bol menovaný za farára do Kostolnej Vsi Rudolf Lednický na ten čas administrátor v Novákoch. Takto po dvojročnej prestávke dostala farnosť znovu stáleho knaza.

a) Farníci

Duše farnosti boli tie, ktoré ma prijímali k zažiadaniu tejto farnosti a preto začnem s tým, čo som s nimi zažil a ako som ich spoznal za svojho účinkovania. Po tvrdej lekcii, ktorú farníci tejto farnosti dostali v rokoch 1932 – 1934 boli ochotní splniť povinnosti súvisiace s prekážkou farára. Každá obec poslala jeden záprah do Novák a okrem toho vyplatili trovy prevážania nábytku autom. Urobili ešte viac.

Privítanie nového farára

Neviem či to bolo inštinktívne, zo zvedavosti na nového farára alebo snád zorganizované miestnym p. org. učiteľom, ale čakali vo veľkom počte pred obcou na nového farára. Postavili aj bránu a pozdravili prichádzajúceho. Urobil tak spomenutý pán organista a z občanov Ján Šimora, Amerikán. To som necakal. Prezradil som to i v odpovedi a narážke som prosil prítomných o to aby sa prvé stretnutie a ochota medzi nami nikdy neskazili a zvlášť aby po slávnej Kvetnej nedeli nenastal Veľký piatok. Dňa 25.I.1934 v den obrátenia sv. Pavla som v prítomnosti okr. p. dekana prevzal faru od dp. pána suseda Štefana Zlámala. Po ukončení hlucného dna som mal možnosť spokojne sa rozhliaďnúť po svojom novom byte.

Stav farskej budovy

Farská budova, hlavne z vnútra ma veľmi triezvo vítala. Niekoľko dní pred nastahovaním mi domáci vypocítat vela bytových a zdravotných nedostatkov. Cítil som, že tu bude snád aj dost ťažkých bojov pri ktorých pravdepodobne padnú aj iné slová jako pri vítaní. No nedal som sa znechutit. Ved k prijatiu a zažiadaniu tohto benefícia ma nedeterminovala farská budova alebo benefícium tvoriace dôchodky. Priznám sa, že faru som si bol pozriet až po menovaní a o dôchodku som sa dozvedel až po zaujatí fary. To jedno vedel, že veriaci sú duševne zanedbaní, potrebujú starostlivého a neúnavného pastiera. A to bolo to, čo ma tiahlo, keďže mojím knazským ideálom bol sv. Ján Kianney.

Prvé zasadnutie so šk. stolicou

Najbližšiu nedelu zasadala šk. stolica. Zúctovalo sa z opráv kostolnej ohrady. Išlo to hladko. Schodok sme žiadali od J. Exc. p. biskupa a niečo tarchy sme rozvrhli ešte na obce. Toto však je už opísané pri prevedení opráv kostolnej ohrady. Do výhľadu sa dala i oprava spustnutej fary, ale až po zrelom uvážení praktických potrieb. Stanovisko farníkov zvlášť z Nevidzian k tejto veci sa mi veľmi líbilo, zaco som ich aj pochválil a žiadal aby na každom zasadnutí boli také úprimní a otvorení jako tu.

Prvou mojou starostou bolo vyžiadať si kanon. investitúru k prevzatiu tejto fary. Domáci síce odporovali, lebo vraj v takej kuchyni a na takom šporáku nie je možné niečo pre hostov prichystať. Predsa konečne privolili. Chcel som byť čím skôr a to na trvalo jako pred sv. cirkvou, tak pred farníkmi poriadnym farárom. Pri skladaní prísahy v Nitre som zbadal, akú mienku má o farníkoch p. biskup. Myslel som, aspon po tom čo som za chvíľu skúsil, že je moc cierne o farníkoch informovaný. No neskoršie casy mu dali za pravdu.

Inštalácia

Dna 06.II.1934 zavítal do farnosti vysoko dôstojný pán archidiakon Dr. Andrej Škrábik. Za prítomnosti duchovenstva z dekanátu pred farníkmi vyžiadal od nového farára prísahu a odovzdal za predpísaných obradov kostol, faru a veriacich. Po kázni a sv. omši sa zišli na fare oltárni bratia a za veriacich starostovia jednotlivých obcí a pp. správcovia škôl. Tak som si to sám prial a pred prítomnými aj odôvodnil zvlášť s tým, že len v svornej spolupráci tu prítomných si trúfam úspešne previesť tie úlohy, ktoré sú mi ako farárovi zverené. Odznelo nie kolko naozaj úprimných a správne myslených zdravíc. Prozaickou a skoro všednou na inštalácií sa mi videla tá, ktorú predniesol dp. J. Briestenský, farár z Valaskej Belej, ktorý mi doporučoval nasledovať aj príklad predchodcov „hospodárov, záhradníkov“. Vtedy som ešte nevedel, že práve z toho si tak mnoho osvojím. Neviem ani teraz zreteľne posúdiť ci na dobro

alebo na škodu farníkov. Ale zdá sa mi, že viac to bolo na šoku aspon intenzívnej pastorácie.

Prvé skúsenosti

Neuškodí na tomto mieste snád krátku reflexiu urobiť o rozhlade, ktorý som nadobudol. Zbadal som, že rady majú farára takého, ktorý od nich nič nepýta, v ničom sa od nich nelíši, koná si povinnosti tak aby nikomu na otlak nestúpil. Musel som zaujímať stanovisko a dbať i na domácnosť aby si neznemožnil úspešnú pastoráciu.

Farár a farníci sa spoznávajú

Prestali dôverné schôdzky na karotky a čaj na fare, kam predtým chodievali práve takí, ktorí si dôvery najmenej zaslúžili. Žiadal som to, čo podľa úpravy Najdôstojnejšieho Ordinariátu za honorované náboženské úkony patrilo; pridržiaval som sa práv na ktoré som pri inštalácii pred farníkmi prisahal, že ich zachovám a prípadne zanedbané späť vydobyjem. Dbal som na to, že v cirkevných záležitostiach v kostole farár musí hájiť cirkevné stanovisko, že on musí reprezentovať Božie a cirkevné stanovisko. To sa zas len nepáčilo lebo boli navyknutí na to, že oni hrali a farári tancovali a teraz sa to obrátilo: Slovom kopili sa mraky nad hlavou nového farára. Mnohým sa nepáčilo a iní sa postavili stranou, zaujali vycikávacie stanovisko.

Medzi tým nastal pôst. Zadelil som veriacich podľa stavov a dedín ku sv. spovedi. Prichádzali pekne. Páčilo sa im to a slubovali, že za takého poriadku budú prichádzať vdacne (ale len na výnimocnú sv. spoved). Výsledok ma v skutku prekvapil. Z farnosti 1800 duší cítajúcej, najmenej 300 dospelých bolo vo svete a penitentov po Veľkú Noc bolo vyše 1100. Prechovával som nové nádeje. Ved sviatočné prerobenie farnosti je najistejšie.

No casom som prišiel na smutnú skúsenosť. Mnohí a zvlášť tí „rociaci“ prichádzali zo zvyku. U nich kresťanský kostolík v kostole a ten istý na dedine boli úplne oddelené a seba protireciacie osoby nie len v slovách, ale i v skutkoch i v tých najväznejších. Tu čakala práca misionárska. Hlásať od zaciatku vieru, vysvetliť prikázania a vážne naliehať na ich svedomitú dodržiavanie.

Miestnemu farárovi zverená administrácia Cavoja

V tomto case na škody mne zverenej farnosti mi bol pridelený k administrovaniu i 13 km vzdialený Cavoj. Vela casu, spokojnej rozvahy, ba snád i osobných stykov potrebovali moji vlastní farníci a tu mi po odbavení katechéz, najnutnejších farských povinností sotva casu na dôstojné odbavenie Breviára.

Odoprené rucné práce

Tu sa však začali hneď ťažkosti kopit. Prvá bola, že rucné práce nedodali. No predsa sme začali prácu do 20.VIII. Po odchode robotníkov museli pomáhať denne i domáci, keďže murári boli ochotní ďalej pracovať. No vďaka Pánu Bohu sa to previedlo hoci aj s obťažovaním miestneho farára, keďže rozpočet aj odhladiadnuc od platených nádenníkov a mnohých furmanok pre dokupovaný stavebný materiál sa hodne zvýšil.

Dalšie nutné opravy

Zostalo však ešte hodne súrnych prác, ktoré čakali už len na farára, keďže farníci už aj nad tým čo sa previedlo (hoci svoj slúbený príspevok nedávali), sa pohoršovali. Do 2000 škridiel, preloženie všetkej škridly, úprava dvora, znášanie povalou chytilo mimo prevedených opráv 1834 Ks.

Vysádzanie záhrady

No neprestal som s prácami. Videl som, investícia do budov sa nikdy nevráti. K fare patriaca veľká záhrada bola snáď len v 1/5 stromami vysadená. K fare patrila v Kapusnici asi 3 hold. Lúka, ktorá však neprinášala skoro žiadneho úžitku. Pokúšal som sa teda o vysádzanie záhrady stromčekmi, snažil som sa o premenu lúky na ornú pôdu. Žiadal som z Nitry na to pôžičku i som ju dostal vo výške 2500,- Ks od Kapit. Opatrovníctva náb. základín.

Príчины rozdvojenia medzi farárom a farníkmi

Dalšou vecou, ktorá robila rozdvojenie medzi farárom a farníkmi bola org. ucit. Stanica. Mysleli si, že som proti ich kandidátovi, ktorého jako len s ucit. dospelostou som nechcel na prvom mieste zvolit. Keď ma však o uchádzacovi presvedčila, že je to prípustné, bol zvolený bezpodmienečne. No zostal jako trn i u farníkov i u novozvoleného. Svoje zlé ovocie to prinieslo pri jasnej delbe org. ovocia medzi tými, ktorí na škole behom toho roku účinkovali (hoci bola delba podľa „Pravidiel“). Nemalú čiastku na kalení pomerov v cirkvi mali farníci z Francie, ktorí prišli domov alebo odtiaľ dopisujúci. Tiež neprajne pôsobilo, že vo farnosti je veľa naturálnych dávok a to rôzneho druhu.

Roztržka

Tieto všetky príчины spolu trochu zlomyseľného našepkávania, že farár za ich peniaze vodovody, pohodlia chystá, pána hrá – vzbúrilo celú búrku vo farnosti. Začali chodiť na poradu po všetkých možných úradoch a inštanciách

a radili sa, či ich môže kto donútiť k tomu, aby zápisnicne odhlasovaný peniažný príspevok zaplatili. Výsledok bol ten, že mimo nákladu opravy maštale 1000,-Ks (200,-Ks za obec) ostatok odopreli. Priznám sa, že mi to tvrdo padlo a napnutý rôznymi starostami, zadlžený na faru som sa neraz aj ostrejšie vyslovil, čo nie prajne účinkovalo za spomenutých okolností. Vďaka ročne konaným duševným cviceniam. Tie mi aj v jaseň roku 1934 znovu priniesli rovnováhu duševnú a upozornili ma na priestupky, ktorých som sa dopustil. Vrátil som sa z nich spokojnejší medzi svojich farníkov. Zagal som sa po hlucných a dušu vyprázdňujúcich hmotných starostiach trochu viac venovať farníkom.

Zbližovanie

Zagal sme mesačné schôdze s členmi svätého Ruženca. V zimne pri vyberaní sosypu som prišiel do bezprostredného styku so všetkými farníkmi. Proboval som stranou a akoby cudzie nechávať bolavé refrény z opravy fary a to osožilo. Prvá obec Nevidzany sa hlásila k svojej povinnosti a zaplatili za nich pripadajúci podiel. Ich príklad nasledovali ešte v tom roku farníci z Kostolnej Vsi, aby neboli horšími. V nasledujúcom roku si splnili povinnosť farníci zo Sece a z Dobrocnej. Konečne hoci až v roku 1937 urobili tak ako poslední farníci z Dlžína.

Sväté misie 19.-29.01.1935

V tejto dobe som začal pomýšľať na zadržanie sv. misií vo farnosti. Bol som presvedčený, že keď nás hmotné záležitosti rozvadili (o ktorých som myslel, že sú už na konci), misie nás trvalo zmieria. Zadržanie sv. misií mi slúbili OO. Spoločnosti Ježišovej na január 1935. Chystal som pre ne pôdu a porozumenie v spomenutých mesačných schôdzach žien, stykoch s farníkmi, sv. omšami a spoločne konanými modlitbami na ten úmysel. Pri vianočnej sv. spovedi som sa usiloval zachytiť jednotlivé skupiny mužov z filiálok a dohodnúť sa s nimi o najvhodnejšom case na kázne. Sv. misie zadržali vo farnosti v dňoch 19.-29.1.1935. P. Gallas a P. Guga Otcovia Spoločnosti Ježišovej. Hoci nebol priveľký nával farníkov, ale prichádzali zo všetkých krajov. Sledovali so záujmom kázne a stavovské nauky, pristupovali pekným počtom a to denne ku sv. prijímaniu. Mnohí si hľadeli urovnať zanedbané rodinné pomery. Po skúsenostiach nastávajúcich dňoch a rokov môžem radostne potvrdiť, že sv. misie sa vydarili. Nositeľmi požehnaných ovocí zostali spolky: Bratstvo Božieho Srdca – pre všetky fary, Združenie Mužov Božieho Srdca – pre mužov a mláďencov, Mariánska Kongregácia – pre panny. Členovia zvlášť týchto spolkov, i muži verne vytrvali v mesačnom pristupovaní ku sv. spovedi a ešte castejšiemu sv. prijímaniu. V tomto vidím najväčší úžitok svätých misií. Co sa nepodarilo káznami, ponúkaním dosiahnuť miestnemu duchovnému ani u žien, to sa podarilo s milostou B.P.P. misionárom aj u mužov.

Príčina sporov

V tomto cistejšom a zdravšom ovzduší som chcel spoločnou dohodou s farníkmi odstrániť alebo aspon menej škodným urobiť kameň úrazu, ktorým boli primnohé a rôzne naturálne plnenia. Pri nich sa skoro každoročne došlo k sporom a hádkam. Ťažko bolo na hlucho pustiť zanedbanie naturálneho plnenia jednej obce, keďže sa farníci privela jeden na druhého obzerali a dovolávali.

Rôzne plnenia

Tieto plnenia sú: sosyp v jaseňi z celej farnosti: 55 meríc, 100 kureniec, ktoré nosievali po jednom, nejedni povinnosť zamienavo v 2.,3.,5. roku si plnili; drevo dovážali obyčajne v jaseňi a patrilo na potrebu toho roku od januára, bolo toho spolu 46 m³. Rucné a zápražné práce, ktoré konali farníci z Kostolnej Vsi (vyhrabávaním, kosením, sušením a odnášaním sena z farskej záhrady); z Dlžína, z Dobrocnej (úplne obrobili: orat, siat, kosit, zväzať, hnoj vyviest); Nevidzany a Sec plnili povinnosti na Cerbeši na rozlohe zvláštnymi medzami vyhradenom (tiež plno obrobila každá obec svoju čiastku jako Dobrocná). Ohrádzali farskú záhradu pruteným plotom každoročne na Veľký piatok (hranicu od Rudna, od potoku Dobrocná nahor, ďalej Kostolná Ves, hranicu od obecného domu nateraz kameňom vybavenú Sec. Hranicu od Dlžína od potoka po roh za susedmi Nevidzany, ostatok až do kuchyn. Záhrady Dlžín). V pôste prinášali pôstnu strovu bez urcenia množstva (hájník vybral po obci vajčka dokedy spomínali aj strukoviny a tie potom pán starosta priniesol na faru). Teda bolo toho až dost. Krom toho robievali si to jako chceli a kedy chceli a bolo nebezpečie, keď to jedna obec odoprie, začnú to isté robiť aj ostatné.

Výmena pletiva

Dali sme sa vyjednávať. Pomerne najhladšie išlo vymeniť ohrádzanie záhrady. Farníci po každej obci zvlášť zakúpili drôtené pletivo, kde toho bolo viac prispeli len čiastkou.

A, Ohrada

Farár dodal prácu, stlpy a zostali oslobodení od tejto povinnosti dokial nevezme skazu pletivo. Sec dodala isté množstvo kamna, čo doplnil farár a na svoje trovy dal z neho postaviť kamenný múr tiež tak, že sú od povinnosti oslobodení dokial stojí múr.

B, Rucné práce

Tažšie šla výmena prác v Nevidzanoch, v Dlžíne, V Dlžíne sa podarila za obnos, ktorým bola v kongure ocenená(rocne 140,-Ks) ešte z roku 1935. V Kostolnej Vsi to šlo ťažšie a len tak, že si to farár inkasuje pri sosype v jaseňi na nastávajúci rok obnosom 220,-Ks za každé číslo. V Seci sa to previedlo neskôr, ovšem písomne to nebolo spravené. Dobrocianske pokonanie má zvláštnu kapitolu. Nástupcu, jestli s tým nesúhlasí, pokonanie neviaže (vid písomné pokonanie v archíve) ovšem dobre si to rozmysliet, jako by to chcel zrušiť.

C, drevo

S drevom sa spravil tiež dajaký poriadok. Kostolná Ves svoj podiel dováža v lete jako patricnosť na nastávajúci rok teda „vopred“. Nevidzany po snížení dávky na 10m³ tiež ho dodávajú jako Kostolná Ves a výslovne tvrdé drevo. Sec pri výmene prác sa zaviazala na dodávanie „vopred“ a dla možnosti tvrdé drevo. Dlžín a Dobrocná trvajú na svojom, že budú len v jaseňi dodávat, pamätat však na ten bežný rok, teda „dozadu“.

D, kurence

Sosyp z kurenci mali tiež svoju dost ťažkú úlohu. No podarilo sa ju vyriešiť v jednej obci vhodnejšie inde menej vhodne. Najsprávnejší je výrub v Seci, potom v Dlžíne a Nevidzanoch. Kulhá to trocha v Kostolnej Vsi a ešte viac v Dobrocnej. Ovšem z každej obce sa dostane celá patricnosť. Kedže dla súpisu nikde nedávajú žita, farár prijíma sosyp iba v jacmeni alebo v raži, ovos len v dvojnásobnej miere (váha robí cenu). Kurence sa nevyberajú nikde, ale sú rozpocítané so sypom v protihodnote 1 gelata za 1 kura. Ked kto predsa prinesie kura, odpocíta sa mu to z dávky dla výšvedenej protihodnoty. Na pôstnu stravu som sa vôbec nevyzbieral. Ked doniesli dobre a ked nie, nedomáhal som sa toho. No vždy doniesli.

Ostré srážky

Pri týchto prácach nastaly 2 ťažké srážky. Prvá bola v Dlžíne. Na území tejto obce sa nachádza farský a org. pašienok, ktorý obec užívala bezplatne. Po porade v Nitre mala sa žiadat aspon mierna árenda, aby sa fare neodcudzil. Na jaseň 1935. sa určila dražba. Prišli nanu usrozumení, že nikto nebude licitovat. (Celá obec ho užívala a urbarialisti vyberali poplatok za každý kus lichvy). Skoncilo sa to iba hrubým obvinovaním farára, že je lakomý a nedopraje im to, co im bezplatne nechávali predošli farári. Potom zacali chodit do pozemk. knihy, po advokátoch, ci by sa to nemohlo na základe užívania prepísať na nich. O pokorení ani reci, len viac a viac sa kalil ťažko urovnaný pomer a množili sa

vahrážky, že keď im to nenechá farár darmo, ani oni nebudú plniť povinnosti. Konečne keď sa advokát slúbenej úlohy podujat nechcel, niektorí občania na svoje meno vzali to do prenájmu pre urba. obec. Pokonanie sa síce dosiahlo, ale farárovi to až do odchodu neodpustili. Nevieť, ako nástupcovi.

B, v Dobrocnej

Tažším incidentom bolo vymáhanie rucných prác v Dobrocnej. Vymeniť si prácu nechceli. Rola je vraj v árende a 2 úžitky farárovi nepatria. Keď im farár určil iný pozemok, tá nechceli ísť pracovať. (Hoci je zistené, že prácu niehdy inde konali. Vid. Can.visit.) Pýtal som úpravu z Nitry. Úprava znela: na prácu sú povinní bez ohľadu bez ohľadu nato, že je rola v árende.

Ciastoc. Interdikt v Dobrocnej

Keď ani to neosožilo, Najd. Ord. vyhlásil pre spomenutú obec čiastocný interdikt. Dľa neho malo sa u nich pochovávať len bez odobierok, a plúvcala Libera. Vyhlásilo sa to v kostole na Kvetnú nedeľu 1936. Nebrali si to vážne. Kto si vraj zaplatí, toho musí farár pochovať. Prišlo to u nich i pri castejšom upomínaní duchovného zabudnutie lebo prvý smrtný pád nastal až v júli toho roku.

Uplatnenie

Bol to jeden z najzámožnejších občanov. Chceli to mať veľmi slávnostné s viac knazmi, Liberami, s kapelou. Nabídnutie: dajte si to ešte do pohrabu do poriadku, bolo darobné. Došlo k lámaniu chleba. Hneď pri začiatku insultovali k cirk. obradu už oblečeného knaza. Vtedy ho ešte uprosili, aby neodišiel. No keď kapela začala svojvoľne napriek upozorneniu Libera, obrad vykonávajúci knaz odišiel sprevádzaný nadávkami na cintorín. Keď však ho tá došli (vraj cudzí robotníci) insultovali, odišiel bez vyckania pohrabného sprievodu.

Následky

Následok bol súd pre rušenie bohoslužobného úkonu (aj Najd. Ord. to schválil) a prevzatie otvoreného bola s 2. obcou farnosti. No poddať sa nechceli. Pri pohrabochoch, ktoré sa neobycajne často u nich konali (5 jeden po druhom), cítili sa do krvi pourázanými, vyhrážali sa prestúpením k inému vyznaniu, no svoju vinu uznať nechceli. Pomery zvlášť od 3.VII. (dat. spomenutého prvého pohrabu v D. o) tak na miestneho duchovného doliehaly zvlášť pri cudzom a vyckávanom postoje ostatných filiálok jako sa to skončí, že 5.VII.1936. vyhlásil v kostole a oznámil Najd. Ord., že faru opustí. No P. Boh to ináč zariadil.

Znemožnil všetky pokusy odchodu. Ani farár ako sa obával nezostal morálne znemožnený. Dôšlo 22.XI.1936. k smiereniu a pokonaniu.

Pokonanie

Stalo sa to pri slávnostnom požehnaní kríža na cintoríne spomenutej obce. Miestny duchovný použil tejto príležitosti povedal k ním príležitostnú kázen. Potom nadhodili už samy, že by sa mohlo s nimi o tej veci vyprávať. Nakoľko mali v ten den beztak poradu urbar. obce, na nej sa pokonali a v znení ostatných obcí zhotovili aj oni pokonanie o výmene prác a vyrovnali si zaostalosti.

Kostolná Ves nechce honorovať zvonára

Vo fare to bolo už ako vo zvyku, že neminulo roka bez udalosti. Tak spomenutý 1936. tiež zpestrili jednou udalostou, pre ktorú sa susedné farnosti dopytovali našich: prečo u Vás tak dlho trvá Veľký piatok? No zvonievalo sa vo farnosti od Všetich svätých až dobre do adventu. Spomínam túto udalosť, lebo je charakteristická pre posúdenie farníkov. Zvonár farnosti užíval jednu rolicku, a ku tomu dostával niekoľko korún väčšinou od filiálnych obcí. Nakoľko kdesi vyhatali, že rolicka je obecným majetkom, dali ju do prenájmu. Samozrejme, že ukrátený zvonár trafil chuť k ďalšiemu konaniu svojich povinností. Žiadal náhradu od farára a keď ju ten nedal, prestal zvonit. Farníci z Kostolnej Vsi probovali vyhovorku v tom hľadať, že na všedné dni nech si to farár platí, že oni potrebujú len v nedeľu. Kde koho posielali na poludnajúce zvonenie. Nakoľko to bol neudržateľný pomer, dala sa veža zavrieť a iba na nedeľu na trovy miestneho duchovného sa zvonilo. Konečne sa vec musela zas len predložiť Najd. Ordinariátu (lebo dľa farníkov to bolo pre farára) dľa jeho úprav sa horko-tažko podarilo zhotoviť smluvu so zvonárov, ktorá až doteraz zostala v platnosti.

C, v Kostolnej Vsi

Ešte jeden dôkaz dobroprajnosti voči svojmu farárovi dali farníci materskej obce tej istej jaseň. Stalo sa to 3.X.1936. Dávala sa do prenájmu farská rola zvaná Kapusnica. Farár predbežne oslovil aspoň 8 gardov, aby si to vzali do úžitku tak, že sa budú deliť s farárom na úrode. No nenašlo sa ani jedného, ktorí by bol k tomu prejavil čo len trochu záujem. Došlo teda k verejnej dražbe. Výkricná cena bola 100 kg. žita za 1 katastrálne jutro. Dane mal platiť farár. Nelcitoval nikto. Je to vraj veľa. Za chrbtom odzneli hlasy: cudzí sa to neopovážia vziať. Farár nám to musí dať. Teda licitácia zostala bezvýsledná. Vzal to potom od miestneho duchovného za dvojnásobnú árendu v žite miestny statkár žid. Využilo sa to na poburovanie.

Farár nedopraje svojim. No zaznamal som i toto na vysvetlenie rôznych podaní, ktoré tak chytro nezakapú a na poznanie farníkov pre podobné prípady.

Konecne si vydýchnem. Teším sa, že môžem v ďalších riadkoch aj niečo pozitívneho pre náboženský život farnosti uviesť.

Založenie Karity

Je to založenie Odbočky Ústrednej Karity v Kostolnej Vsi. Došlo k tomu po mnohom naliehaní zo strany Najd. Ord. 4. IV. 1937. Prvý výbor sa otvoril z niekoľkých mužova a cleniek Ružencového spolku. Na mesacných schôdzach utvoril sa mesacný výbor, v ktorom bolo po 2 dôvernícach z každej obce farnosti. Tieto sa školili náboženský a sociálne na mesacných výborových schôdzach na fare.

Jej cinnost

Výsledky boli skromné, ale boly. Nejednému farníkovi spravila Karita sviatkom lásky Vianoce. Iné rodiny mimo Vianoc aj castejšie dostávaly ci v potravinách, ci v šatnej pomoci alebo v obuve podporu. Mimo týchto hmotných podpôr siahla Karita skrze dôvernicky i do náboženského života farnosti. Vedelo sa, kto je chorý, zaviedla sa akcia nemocných pre misie, boly tlmocníkmi smýšľania a potrieb farníkov.

Kat. akcia

Slovom tu sa prevádzala kat. akcia aspon s tými niekoľkými horlivými ženami, ktoré spolu s duchovným správcom fary cítily, modlili, obety prinášaly a apoštolovali dľa daných úprav. Iné strany nebolo možno do tej práce zapriahtuť. Mládež bolo na robotách a za iné ciele sa vedela oduševnovat. Mužov nebolo možno prehovorit na schôdze. Musel som sa uspokojit, že jednotlivci z nich odovzdali svoje clenkové na Karitu, iný prišli na mesacnú sv. spoved a bol som rád, keď som zistil, že sa aspon niektoré osmelia ohlásit v záujme Boha a na obranu zapocatých náboženských akcií.

Financné pramene

Hmotné prostriedky Karity shánali z milodarov clenského a pohladne sv. Antona. K tomuto základu sa vyžobralo ovšem mnoho viac, jako bolo toho doma poshánaného od krajiny. J. Exc. p. biskupa a okresu. Provorocné prijímy vyhazovali asi 750,- Ks. Druhorocnú už asi 1300,- Ks. Tretí rok nezaostal.

Uzavreté duševné cvicenia

Najkrajším ovocím, ktorého pracovnícky karity radami, modlidbami, horlením a spoluprácou množili, boli uzavreté duševné cvičenia vo farnosti pre jednotlivé strany. Zacali ich ženy v dnoch 9.XII.-13.XII.1938. s 28 účastníkami. Po nich nastúpili muži počtom 25. v dnoch 13.XII-17.XII.1938.-pre mládež boli začiatkom nastávajúceho roku a to pre mládencov, ktorých bolo 25. v dnoch 22.II.-26.II.1939. pre devy zas počtom 27. v dnoch 26.II.-30.II.1939. Konaly si ich jednotlivé strany vážne. Pán Boh žehnal námahy s tým spojené. Na mnohých priniesly tieto duševné cvičenia trvalé ovocia.

Všeobecné poznámky

Ku konci si dovoľím niekoľko prehľadných poznámok. Nech slúžia k uváženiu nástupcom a zisteniu, či som sa nemýlil.

Prostredie

Práca vo farnosti bola tvrdá. Dobre povedali ddp. oltárni bratia, že celá naša dolina sa môže cítiť za misijné územie. V prieci zostával knaz sám. Pomoci od org.- učiteľa som za celé roky skoro nič nemal iba ešte prekážky (viď škola). Jedinou pomocou v posledné roky mi boli dôvernicky Karity a podarení odchovancí z duševných cvičení.

Užívané pastoračné prostriedky

Prostriedky k svojmu farárskemu účinkovaniu som používal tieto. Svedomitost v konaní knazských konaní v kostole a mimo neho. No tak sa zdá za predošlých rokov slabé bolo pred nimi dotvrdenie životom a činnosťou knaza ako knaza. Obetovával som pravidelne aspoň nedeliami (hoci povinnosťou v diecéze je len mesiacne raz). A keď boli vážne ťažkosti a záležitosti mimo nedelnej sv. omše za farníkov. Usiloval som sa pravidelne, systematický preberajúc celú náuku o viere a prikázaniach i sviatostiach a to dľa možnosti podobne a praktický. Zbadal som, že v týchto veciach dostávali v rodinách odpovede aj od šk. diakov. Krom toho som bez oslychu a ohľadu nato, či mi bol alebo je daktorý farník ideovým alebo z osobných záujmov nepriateľom – navštevoval rodiny a použil príležitosti, kde sa ony na vidly. Osobné styky a to, že skúsili, že páňko nedrží hnevy – nejedného sblížilo s farárom.

Stav šk. a zo školy vyššej mládeže

Výhlady do budúcnosti nie sú ružové. Prizvukuje sa: mládež budúcnosti národa – aj našich lepších nádejí a výhladov. No práve s touto zvlášť Kostolnej Vsi úboho vyzerá. Doma dobrého nevidia a necujú. Pri výmene svojích názorov, často hodne pomýlených, poburujúcich, a neslušných – nedbajú na prítomnosť diakov. Pohrnuté casy, keď to vrelo medzi farníkmi a farárom, sa

silno odzrkadlovali už aj na školákoch. V chovaní si to nesmely dovoliť, ale zato skoro skeptický prijímali slová katechéty. S mládežou to nie je skoro v celej farnosti lepšie. Rodicia si s nou rady. No sami si to zavinujú. Jednak nícením autority svätských a cirkevných predstavených. Dalej svojím materialistickým zmýšľaním. Majú deto nato, aby mali z nich osoh. Keď zvlášť začnú chodiť na roboty, to sa im neopovážia nič zakázať. Bo im povolujú a ich zábavy zastávajú. Takto si ich chcjú získať, aby od nich dostali podiel zo zarobených penazi. Rodiny v ktorých sa vychováva a to po krestansky správne a dôsledne, sa najdú, ale sú veľmi zriedkavé.

Farár u farníkov

Na farárovi vo všeobecnosti im moc nezáleží. Majú o nom chatrnú mienku. Tak sa zdá, aspon z vlastných skúsenosti, že ich málo stál, čo sa týka výdavkov. Aspon z porovnania s organistom nato usudzujem. „Nech ide, však je fara v dobrom poriadku, dostaneme knazov bárskolko“. V tej veci som dosiahol opak. Šetril som pri opravách fary farníkov. Mimo prvého roku, opravy som prevádzal za svoje, že ich tak získam, keď ich odbremením a ono to dopadlo. Veľmi doporučujem byť rozumne dôsledným v požadovaní hmotných patricností a konaní náboženských povinností. Sami mi to povedali. Na začiatku nikto nebol s pánikom. No po niekoľkých rokoch doznali sami: Keď pániko nepopustil, museli sme popustiť my.

Kvalifikácia jednotlivých obcí

Mal by ešte podať svoju mienku o jednotlivých obciach. Dost toho vidno z obštrného opisu mojich rokov ucinkovania. No nezaškodí daco, aby sa pomaly začali korene konania. Materská obec neuveritelne zaostáva skoro v každom ohlade za filiáklami. Sú lahostajní v návšteve kostola a pristupovaní ku sv. sviatostiam. Hoci by sa dalo očakávať, že blízkosť kostola, denná sv. omša, stály styk s ich miestnym duchovným ich spravý lepšími. No na mali výnimky nie je tomu tak. Prečo? Je to výslednica poznania viacej knazov, ktorí na tomto mieste účinkovali. Pamätajú si všetko a udržujú živejšiu pamäť aj poklesky dávno zomrelých oltárnych bratov. Dalej je to závist, že vidia, že farár ma viac toho majetku. Hoci sa im dala možnosť zarobiť na fare a boli to ťažké tisíce, to pre nich nič neznamená. Sú aj v tejto obci zámožnejšie rodiny. Na nešťastia nie sú dost veriace a mravne založené. Z týchto si berú príklad, že sa im aj bez Boha dobre vedie. Tiež mnohí sú od týchto zámožných hmotne (pôžickami) závislí a keď treba niekedy farárovi protivné stanovisko zaujať, octne sa naraz zoci-voci s celou dedinou. Len zámožní majú slovo, ostatní sú akoby pod terorom neopovážia sa otvoriť aspon pred inými ústa. Vela zlej krvi robí z celej farnosti tá sociálna nespravodlivosť, že tarchy rozvrhujú na duše a práva (urbárske) na majetky. Tak príde deliť zisk, uchytia si ho tí majetnejší. Príde plniť hoci vopred

známu, prípadne každoročnú povinnosť, je kriku, zvady, že niet z toho platiť. Jakúsi výnimku aspoň v istých povinnostiach tu tvoria: Nevidzany, Dobročná a Sec. V Kostolnej Vsi a v Dĺžine ten zlozvyk plno vládne. Dĺžin treba zvlášť spomenúť. Je to obec, v ktorej veľa zlého narobil soc. – dom. Zaujímavé je: ako sa ta dostal. Bola to pôvodne jednoliatá obec s polit. stranou Hlinkovou ľudovou. Vedenie mali v rukách majetnejší gardovia. Prišli lístky a iné výhody. Keďže tvorili majícejší ako kastu, neuspokojovali, spravodlivo neudelovali tieto podpory. Tak potom pod vedením tamojšieho stolára utvorili soc. – dem. stranu, ktorá mala v sebe väčšinu občanov a rozoštvála celú dedinu a narobila veľa roztržok medzi knazom a farníkmi. V Dobročnej nedorozumenia zavinili jednotlivci zvlášť zo sveta (Čechy, Franciá) prichádzajúci robotníci. Treba ostatne pamätať, že na práce odchádzajú i členovia najbohatších rodín, ba väčšinou tí predbiehajú chudobných, na prácu plno odkázaných. Takýmto spôsobom sa potom priepasti medzi jednotlivými stavmi len zväčšujú. Kvalifikácia jednotlivých obcí farnosti by bola asi táto. Najlahšie sa dohodne s farníkmi z Nevidzian a zo Sece. Tí vedia byť úprimní, vyjdú stvorene s farbou a majú chrbtovú kosť a cestné slovo. Dĺžin je úplne nerozhodný: „jako druhí“, ale zato na ich slovo nehodno stavať. Dobročná sa na zasadnutia jednoducho nedostaví a Kostolná Ves nie je moc odchodnejšia – terorom probuje vystupovať i v cirkevných veciach: keď org.-farár nebude robiť, ako my chceme, nedáme mu naturálne dávky. Dobročnej odkedy majú nového starostu „Sobotu“ sa veci zmenili. Jeho rázne vystúpenie dáva ráz a prevláda v celej obci. Tieto pozorovania miestneho duchovného sa zhodujú aj so skúsenosťami obvod. notariátu. Co sa týka horlivosti pri návšteve bohoslužieb, zdá sa, že vedú Nevidzanci. Po nich sú Secanci. A potom Dĺžin a Dobročná. O Kostolnej Vsi bolo už povedané. V tejto veci skoro všetko závisí od svetských apoštolov. Sú to skoro naskrz ženy a sú najobetavejšie v Nevidzianoch, v Dobročnej a v Seci. Kiežby im dal Pán Boh vytrvať, aby mohly jadro farníkov priviesť čo najbližšie k Pánu Ježišovi.

Prehľad o prijímaní sviatostí

Na záklúenie tejto hlavy pripojujem prehľad (číselný) o počte sv. spovedí a sv. prijímaní. Rok 1940 je počítaný do 9. okt. 1940.

Rok spovedí sv. prijímaní	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
	2060	5224	4884	4458	3355	3736	2675
	3277	16361	8857	7296	3735	7113	3200

b, Fara

Mám tu na zreteli farskú budovu. Príчины, z ktorých som sa odhodlal na tento i okolnosťami obťaženie krok sú uvedené už v predošlom zhlaví na strane 11-13. Tam som už opisoval vlastne sem mienenú záležitosť. Tu však skryjem kolko sa na to vydalo a z jakých prostriedkov.

Oprava farskej budovy

Za takýchto okolností mi prišlo previesť základnú opravu farskej budovy. Vďaka Pánu Bohu za pomoci skúsených a pomery malých ľudí sa mi podarilo zostaviť novú šk. stolicu z rozumných farníkov. S týmito sme sa dali na zasadnutiach do vyjednávania. Išlo to dost ťažko, lebo Ordinariát ukladal všetku povinnosť farníkom, ktorí sa pamätali, že sú povinní udržiavať iba hospodárske budovy. Predsa sa podarilo zostaviť vec aspoň na papieri. Farníci sa zaviazali k rucným prácam a k tomu, že každá obec prispeje k opravám 1000,- Ks obnosom. Najdôstojnejší Ordinariát povolil použiť ako amortizačnú pôžičku vo výške 5500,- Ks. Co by rozpočet prekročilo malo byť osobnou tarchou farára. Nebolo však čo váhať a odkladať: kuchyna bola nemožná, matka v izbe pri kuchyni mala na prvú zimu v nej strávenie životom doplatiť, špajza nebola, schody po celej fare bolo cítiť. Chodba bola hrozne ošarpaná. Maštal bola v takom stave, že sa človek neopovážal doviest dobytok aby hnilé hrady nezabili ťažko nadobudnutú kravicku. Birešna bola na spadnutie. Slovom mimo farárových 3 obývatelných izieb (ktoré potrebovali zodpovedné kurivo), nebolo na fare miestnosť, ktorá by sa bola dala užívať bez opravy. Pri týchto opravách, keďže bolo treba vodu z dediny a to hore schodmi nosiť, rozhodol som sa pre vykopanie studne a vodovodu na vlastné trovy.

Po prejednaní prípravných prác, schválení plánov a vykopení studne začiatkom šk. prázdnin sme sa dali do práce lebo dozor som si musel sám prevádzkať, keď som len murárov najal aby sa za obnos do rozpočtu vzali mohli všetky veci previesť.

Garáž

V roku 1934 dala sa do poriadku jedna pivnicná miestnosť nákladom asi 380 Ks, ktorý obnos sa sohnal pri poslednej splátky kostolnej ohrady od farníkov. Vlastne farníci složili schodok a p. biskup dal podporu na len istý cieľ. Po objednávke železných dvier ku kostolu zvýšil ešte tento obnos. Táto miestnosť je terajšia garáž.

Nová studna

Toho istého roku na jar sa kopala studna. Kamen do nej doviezli farníci. Finančný náklad bol započítaný do opráv fary.

Letná základná oprava

V lete prevedená oprava fary chytila: 21.701.Ks. Na ten obnos prispeli farníci (hoci sa to od niektorých obcí až po roku dostalo, ale k evidencií to tu vediem) obnosom: 6.000.-Ks. Rucné a povozné práce tie, ktoré som zo svojho platil (príciny vid str. 11-13), účtovaný Najd. Ord. neboli udané, aby mienku o farníkoch, ktoré beztak boli veľmi zle zapísané, nezhoršil. Dúfal som, že sa to zmení. K týmto opravám z Najd. Ord. bolo poukázané vcelku: 7.500.-Ks.(5.500.-Ks. amortizacná pôžička z hotovosti fišku. 1.000.-Ks. v r. 1937. nová fund. tiež na ten cieľ jako amortiz. pôžička. Konecne 1.000.-Ks. jako stipendium na 1 sv. omšu za cieľom podpory.)

Jasenné práce opravné

Po prevedení opráv v jaseňi sa vyskytli nutné opravy na krytine, úprave dvora, kanalizácií, ktoré sa previedli za farárove peniaze obnosom: 1.834.-Ks.

Vysádzanie záhrady

Úprava a vysádzanie záhrady za roku 1934 stála: 958-Ks., nuliorizácia role: 1.795.-Ks.

Nuliorizácia role

Zhotovil sa zo železných rúr na trovy farára odtok studne na záhradu nákladom: 980.-Ks. Na vysádzanie záhrady a nuliorizáciu role sa vyzdvihla ďalšia amortizacná pôžička (vid str. 13.) vo výške 2.500,-Ks., ktorá sa mala splácať prvá a koncom roku 1939. Bola aj splatená. Stav stromovia na záhrade udám až na konci tejto kapitoly. Toto byly práce za rok 1934.

Ohrádzanie záhrady

Na rok 1935 prikročili sme k ukončeniu zapocetých prác na záhrade. Rok skúsenosti stacil k tomu, aby sa presvedčil, že doterajšia ohrada je nedostatocná jak proti zvieratám (kozy) tak i proti ľuďom, ktorí si cez záhradu narobili kopu chodníkov ci k potoku, cí do Nitrianskeho Rudna, ci krížom.

Po výmene ohrádzania záhrady, jako bolo spomenuté v predošlom záhlaví (vid str. 16), pristúpilo sa k práci. Stálo to i s múrom od obec. Domu 3.391,-Ks. V tomto obnose je zahrnutý obnos 1.200,-Ks od farníkov na pletivo drôtené. Nepočíta sa kamen, ktorý jednak na výmenu dovezli Secanci a jednak ten, ktorý som na 2 roky dostal od tej istej obce co výmenu za rucné práce.

Celorocný zamestnanec na fare

Týmto rokom som začal zamestnávať celoročne jedného chlapa, ktorý sa vyznal prácou záhradným, tesárskym i murárskym, aby takto lacnejšie previedol ešte pohrebné investície. Tento vyklcovoval hájnik a pri spomenutých prácach spolu s inými nájomníkmi pracoval. Jeho mzdu som ako investíciu nepočítal. To viem paušálne na konci tejto hlavy i s výdavkami na 2. služobnú, ktorá k vôli záhrade a castejším investičným prácam pribíratá. Pravda týchto plat len v 50% beriem ako investíciu, lebo aj iné práce konali.

Dosádzanie stromov

Dosádzanie záhrady a ošetrovanie zanedbaných stromov (za 1. rok to nešlo celkom) a novovysadených toho roku vyžiadalo: 1.101.15 Ks.

Oprava pajty, chlievy, šopa na drevo

Keď som začal a chcel hospodáriť potreboval som chlievy. Staré boli na nič. Pajta, hoci bola nová, pre šporovanie materiálu na stolice u krovov hrozila padnutím (strecha). Na jedny vrzy chcel som riešiť aj šopu na drevo. Previedlo sa to bez peňažného príspevku farníkov obnosom: 3.390,- Ks. Farníci dodali po obciach 1 – 1 povoz k dovezeniu dreva z farskej hory.

Kopanie jazera

Na jaseň (práca sa počala už v lete) sa previedlo vykopanie jazera na meste, kde mocaristá pôda nedávala žiadného úžitku. Táto práca a s tým spojená nová úprava riečišťa potoka stála: 3.8000,- Ks. Pred ohrádzaním boli zisťované hranice. Je o tom v achéve aj plán. Ovšem odchýlka znacená inžinierom je omyl lebo od nesprávneho miesta (kamena) počítal. Teda plot je na svojom mieste. Stĺpy sú sadené do stredu hranice. Na úseku od Pánis Michalovej role v Hájkiku sú celkom do farského pozemku sadené. Svedok nato je zamestnanec toho času, Ján Hopko.

Jako bolo spomenuté, odhodlal som sa gazdovať, aby z výnosu hospodárstva ľahšie zaopatril domácnosť a zo zisku splatil narobené dlžoby.

Hnojová jama

Penazí som nemal, aby nakúpil veľa ročnej lichvy, ani starosti s tým som nechcel veľa množiť, tak som sa rozhodol k zhotoveniu hnojovej jamy, aby sa dalo výdatne hnojiť a tak plnú úrodu z pozemku vyťažiť. Robilo sa to vo vlastnej réžii. Murára zastal môj stály zamestnanec. Zhotovilo sa to nákladom 2.000,- Ks. (Materiál a mimo stáleho zamestnanca najali robotníci). Na tieto hospod. investície som dostal z Ordinariátu 800,- Ks. Z obnosu, ktorý na takéto ciele deponoval vdp. Šl. Bucko – kanoník v Nitre.

Ciment. Cesta k hospod. budovám

Pre ľahšiu prístupnosť chlievov, maštala a drevárne zhotovila sa cementová cesta pred celými hospod. budovami za 400.- Ks.

Ovocný sklad

Po jednorocnom opatrovaní záhrady a zpenaženia ovocia vo vlastnej réžii som zbadal, že sa vyplatí a bude rentovať ovocný sklad. Prerobila sa prispôsobila sa na ten cieľ voziarna pri pajte nákladom 1.000,- Ks. Súčasne pri tej práci a za ten obnos sa prehlobily dvere do veľkej maštale od šopy a zadovážily na maštala 2 železné okná.

V roku 1937 mimo obvyčajného udržiavania záhrady, stromovia a menších úprav v hospodárstve sa neinvestovalo. Ved závažnosť plotová za predošlé roky veľmi vzrástla a robila mi hodne starostí.

Dosadenie hájika

Roku 1938 odvážil som sa na dosadenie Hájika a záhrady. V hájiku boli doteraz posadené iba cerešne. Toho roku sa posadily na ostatnú plochu orechy, jedným krajom hrušky a do stredu medzi 4 cerešne 1-1 jablon.

Zákrsky

Vo veľkej záhrade doplnily sa vyhynuté stromy a horná záhrada a tiež kuchynská bola vysadená zákrskami. K ochrane zákrskov proti zajacom vytiahnul sa drôt. Plot rovnobežne s potokom a tiež na oddelenie kuchynskej záhrady proti hydine. Tieto investície sa prekonal obnosom: 2.696.- Ks. Nakoľko v tomto case už bol na jaseň 1938 pribratý spoluhospodár a zdalo sa, že v krátkosti bude potrebná aj veľká maštala, prejednano sa s farníkmi prispejú na jej opravu.

Oprava veľkej maštale

Spolugazda tvrdil, že poval je ešte dobrý a preto prišlo v úvahu: zhotovenie podlahy a opravy hrozne porúchaných stien. Farníci nato prispeli obsom: 896.- Ks. Spolugazda asi 2 a ½ dna pracoval na nabíjaní cimentovej podlahy. Na túto prácu (už len za farárove peniaze bola kožovaná.

Ciment. Dvorec pri chlevoch

Slúbil to pôvodne spolugazda, ale keď to bolo vápno už len pripravené, nebolo ho možno nato vyckat) a tiež na zhotovenie rajšule medzi pajtou a chlievami som doplatil zo svojho 627.80 Ks.

Adaptácie jazera k turbíne

Keďže som bol rozhodnutý, že na fare zostanem trvale, chcel som povzbudzovaný prajným posudkom odborníkov zhotoviť pod jazerom na záhrade turbínu k elektrickému osvetleniu fary a kostola. Prívod potoka do jazera, podzemné murárske práce a spodný odtokový kanál pri konečnom úctovaní vyházali obnos, ktorým som pri začiatku práce nepočítal: 4.970.10.- Ks.

Trubice a elektric. vedenie

Trubice, drôty elektrického vedenia, ktoré boli vložené do stien stály ďalších: 558.40 Ks.

Keď má byť vedená evidencia na fare vložených investícií, musím tu podotknúť, že ku týmto prácam som držal 2 ½ roka chlapa jako stáleho zamestnanca a tiež toľký čas lenže nie celý čas spoločne druhú slúžku. Výdavky týchto dvoch platených síl aspon 50% slúžily na investície farské a záhradné, čo činí 5.000,- Ks.

Ciel uvádzanie farských investícií

To by bol obraz investičných prác farských, hospodárskych a záhradných za dobu farárovania v Kostolnej Vsi. Viediem to preto, aby jasne videli nástupcovia a nedali sa oklamať, keby im rízkovali farníci, čo všetko pre faru obetovali. Nech to slúži súčasne za poučenie, jak málo to pastoračne slúži ľudí, keď sa ich tarchy čo aj z najideálnejších pohnútok preberajú. Zostanme každý pri svojom. Farníci, chcjú mať knaza, nech plnia voci nemu svoje záväznosti. My knazi však svoj vzácny čas neruhajme privela na hmotné starosti, duše a ich získanie je naším vlastným polom, na ktorom nám bude P. Boh najviac požehnávať a kde dosiahneme najviac náhrady čo aj v skromných čo do počtu, ale trvácnych radoostiach za námahy a obety, ktoré požaduje od nás naše povolanie.

Pripojujem tu na konci 2 prehľadné výkazy. Jeden o stromoch na záhrade. Vela som si pomohol len pamätou. (Ved jak v investičných prácach tak

i posledné roky na záhrade sám som pracoval jako neplatený robotník - záhradník). Istý som však, že rozdiel nesmie 10 prekročiť (jednu desiatku stromov). Pocítam len tie, ktoré boli zdravot. a zimou nepoškodené na jaseň 1940. Druhý výkaz je o investíciách prehľadne dla rokov s výkazom, kto kolkou čiastkou nato prispel.

Prehľad ad stromovania

Prehľad o starých stromoch dla stavu X. 1940				
Velká záhrada	Pocet		Pocet	Súčet druhov
Jablone	35	V Hájiku:	15	50
Hrušky	9		1	10
Slivky	21		-	21
	65		16	81
Orechov	5		-	5
Zákrskov všetkých je:				138

Prehľad mladých stromov dla stavu X. 1940				
Velká záhrada	Pocet		Pocet	Súčet druhov
Jablone	140	V Hájiku:	70	210
Hrušky	4		7	11
Cerešne	3		34	37
Orechy	-		52	52
Slivky	60		-	60
Moruše	4		-	4
	211		163	374
Všetkých stromov spolu je:				598

Prehľad ad o investíciách na fare

Výkaz o investíciách na fare za r. 1934 - 1939					
Naco upotrebené	Farár	Uhradili farníci	Pôžicky	Celkom vydané	
Prestavba a oprava fary	10.034·80	6.380.-	7.500.-	23.914·80 Ks	1934:
Záhrada a rola	1.232·50	-	2.500.-	3.732·50	27.647·30 Ks
Záhrada, ploty	3.292·15	1.200.-	-	4·492·15	1935:
Hosp. investície, stavby	3.800.-	-	-	3.800.-	
Jazero na	3.390.-	-	-	3.390.-	11.682·15 Ks

záhrade					
Hnoj. jama, beton	1.600.-	-	800.-	2.400.-	1936:
Ovocný sklad (stavba)	1.000.-	-	-	1.000.-	3.400.- Ks
Dosádz. záhrady, ploty	2.696.-	-	-	2.696.-	1938: 2.696.- Ks
Velká maštal a i.	627·80	896.-	-	1.523·80	1939:
Úprava jazera pre turb.	4.970·60	-	-	4.970·10	
Elektr. Trubice a drôty	558·40	-	-	5.000.-	7.052·30 Ks
Stáli sluh. Na investície 1935 - 1938	5.000.-	-	-	5.000.-	5.000.- Ks
	32.201·75	8.476.-	10.800.-	57.477·75	
Celkom sa vydalo za r. 1934 – 1939:					57.477·75 Ks

c, Kostol

Okolnosti

Prichádzajú k tejto kapitole musím vyznať, že som za kostol nespravil dost. Vytýkali mi to niekedy aj farníci, že stále len faru mám na starosti a kostol by toho ešte viac potreboval. Nebolo to vždy dobromyselne povedané (aj keď sa niečo pre kostol robilo, nebolo vo všeobecnosti – cest výnimkám – viac porozumenia a obetavosti jako pri opravách na fare), ale bolo v tom aj dost pichlavej pravdy. Ved z investícií farských vidno, že mnohé veci som skôr mohol na kostol obetovať. No mojou povinnosťou pri písaní kroniky je podať fakta, z ktorých nech si vie každý dobromyseľný citateľ utvoriť svoj úsudok k veci. Prišiel som na faru po predchodcovi (myslím na stáleho farára), ktorý sa ozaj s príkladnou horlivosťou venoval kostolu. Co urobil je značne poznamčené na prvých stranách tejto kroniky. Tým som sa aj uspokojil, že kostol je nateraz aspon z núdze v poriadku. Krom toho som nechcel naraz všetko, aby to bolo farníkom znesiteľné a bez ukrivdenia svojich rodín, aby mohli prispievať každoročne aspon niečím.

Bránky kost. ohrady

V prvom roku môjho príchodu dokončila sa kostolná ohrada zadovážením 2 železných brán za obnos 1.200.- Ks. 1.000.- Ks bolo z podpory Excelencie p. biskupa. Ostatok dali farníci. K tomu treba ešte pripočítať asi 380.- Ks, ktorý obnos ešte čo schodok na kostolný múr v tomto roku složili.

Puknutý zvon

V tom case už sa neužíval veľký zvon. Bol puknutý a chraptil. Bol by sa mal opraviť. No pri zúctovaní opráv fary sami farníci šomrali, že teraz ich budem nútiť k oprave zvona. No prisľúbil som im, že len tak sa dám raz do tejto práce, jestli ma sami budú o to žiadať. Skutočne sa aj tak stalo. Pri misiách prvým dobrovoľným darom sa začala hýbať táto záležitosť. No došlo len po výške 900.- Ks a zostali trčať. Preto sa obnos uložil s cirk. základinami, aby aspon úrokoval.

Lipy okolo kostola

Volaco sa však aj v tom case vykonalo na opustunom okolí kostola. 23.III.1935 vysadili sme okolie kostola lipkami a ku samému pletivu sme nasadili beže, ktoré sa však veľmi slabo ujaly. Náklad týchto prác bol 112.50 Ks. ovšem bez obťaženia farníkov.

Nový môtok od fary

Do kostola skoro 3 dediny prichádzali môtikom od fary. Ten pozostával z 2 prekrytých brvien, v ktorom už operadlo pre bezpečnosť zvlášť v blízkom case nedržalo. Nástojil som teda na novom a to betónovom môtiku. Horko ťažko po niekoľkých zasadnutiach šk. stolice pristali a obnosom 500.- Ks sa zhotovil terajší môtik.

Zelený pluviál

Na jaseň sme dostali od Olt. Spolku v Nitre zelený pluviál, lebo tento najviac potrebný chýbal. Vlastne len práca bola darovaná, lebo na látku obnos: 300.- Ks bol zaplatený z mesacných ofier.

Vysadenie štep. Biez

Z r. 1936 zostala len malá pamiatka. Vysadily sa na jar medzi lipky štepené beže a vytiahol sa drôt, aby bolo trocha šetrené drôtené pletivo kostolnej ohrady. Vydalo sa nato 1475.0 Ks z darov.

Planírovanie a rúrkovanie okolia kostola

Rok 1937 priniesol pre kostol a jeho okolie niečo viac. Kostol od školy bol na 1m. zavezený zvonku zemou. Odpadové rúry boli zlé a tak všetka dažďová voda sa vplýjala do stien a kotol bol vlhký. Nahovoril som zástupcov obcí na šk. stolici, aby dali z poriadku robotníkov a splaníme okolie kostola. Pristali. Hoci to aj išlo trochu ťažko jako s robotou z poriadku, ale predsa sa niečo spravilo. Zdá sa, že kostolu to osožilo. Súčasne v tom case sa zhotovilo rúrkovanie okolia tým spôsobom, aby dažďová voda odtekala rúrami pod zemou a nerobila blato okolo kostola. K udržaniu čistoty v kostole sa zadovážajú škrabáky pri 2 vchodoch.

Mreže pred hlav. Vchodom

Pred hlavným vchodom sa nabil nový cement a zapustila železná mreža s jamou. Treba však, dbať, aby sa z nej blato z casu na cas vycistilo, lebo ináč sa zapchá rúra z jamy, ktorou sa odvádza odkvapová voda z veže. Náklady týchto prác boli darom zo slubu a obnášaly: 1.479.- Ks. (V tom obnose je zahrnutá aj oprava odpadových rúr a chránice proti snahu, ktoré posledné veci sa pre odtahovanie klampiara previedly až v r. 1938.)

Socha sv. Terezky 1937

Vďaka P. Bohu štedroťou jedného farníka, ktorý iba Bohu chcel ostat známym, dostal kostol do daru sochu sv. Terezky. Stála 1.000.- Ks a celý obnos uhradil jeden farník. Nech P. Boh na prímluvu sv. Terezky odmení jeho dôveru a chráni jeho rodinu. Podstavec ku soche so svietnikmi stál: 409.- Ks. Tie dal zas druhý z farnosti, ktorý chcel tiež len P. Bohu zostať známym. Prvá prosba, ktorú sme k sv. Terezke s farníkmi predniesli bola za duchovného, ktorý by tejto farnosti najviac prospel. Dúfam, že sv. Terezka na túto prosbu nezabudne, dokiaľ bude mať ctiteľov v tamojšom kostole a farnosti.

Nový Betlehem (XII. 1937)

K Vianociam, toho roku založili farníci milé prekvapenie. Objavil sa v kostole nový, veľký Betlehem. Tešili sa mu veľkí i malí. Navštevovali ho. Modlievali sa pri nom. Milé bolo, keď matky predstavovali malým deťom jeho obyvateľov. Iste nejednému dlhý čas pripomínal vianocné naucenie P. Ježiša, ktoré boli v kázni podané. Zakúpil sa s povolením J. Exc. p. biskupa z hotovosti kostolnej za obnos: 800.- Ks.

Oprava rúr, snahové chránice

Nastavajúceho roku 1938 sa pokračovalo v úprave okolia kostola. V lete toho roku sa opravily odpadové rúry, zhotovily chránice proti snahu. To stálo

912.- Ks, ale je už započítané v obnose v minulom roku uvedom (1.479.- Ks) aj s urcením pramena.

Plot od šk. dvora

Tiež v lete sa previedlo dávno cakané a pre dôstojnosť kostola a jeho okolia potrebné prehradenie plotom od šk. dvora. Bolo dost často, že svine rozrývaly okolie kostola, starý to cintorín. Stalo sa i to, že kozy alebo husy bolo treba vyhnat z kostola. Narážal som v káznach na cit farníkov, že nechcem, aby ich farár bol svinským, kozím pastierom alebo sa tie zvieratá im na roven stavaly, na dôstojnosť domu Božieho. No dobrovoľné dary slabo prichádzaly. Takto vzniklý základ doplnili farníci z Kostolnej Vsi obnosom 150.- Ks. (Mali byť pri najbližšej povinnosti celej farnosti o tolko menej odanení) a nákladom 350.- Ks sa to previedlo, lebo štrk a rucná práca neboly platené.

Oprava organu

V spt. Toho istého roku dal sa odborne precistiť a opraviť organ. Táto práca sa previedla za obnos: 580.- Ks. A uhradily ho obce v jednakej čiastke (jednotlivé obce 1/5 toho obnosu). Nakolko organu neslúžilo k dobru, že cez pedále prechádzali na druhú stranu všetci mužovia, za 50.- Ks. sa zadovážily mrežové priehradky z daru jedného z územia fary.

Keď v predošlé roky sa opravy kostolné len jakoby ukradomky a váhavo prekonávaly, roku 1939 sa to aj pri kostole culo rozprúdilo.

Svarenie puknutého zvonu

Po dlhých váhaniach a priamo tých zasadaniach šk. stolíc a celej hrbe korešpondencie odhodlali sa farníci, že dajú opraviť puknutý zvon. Pravda, celým váhaním a odkladom sa iba to docielilo, že oprava cenove stúpila o 100%. Jednalo sa o odborné svarenie zvonu, ktorú prácu odporúcal a na nu odbornú záruku slubovalo Chrámové družstvo v Pelkrimove. Pravda po prehliadke sa malo zistiť, či sa dá svariť alebo sa musí snád preliat. Preto sa rozpočet zhotovil na vyšší obnos (preliatie). Už som robil plány, že keď zvýši niečo, dáme sa do opravy kostola zvonku, lebo fundamenty a základy tak pustly, že sa bolo čo obávať o budúcnosť kostola. Zvon sa podarilo sváraním opraviť. To stálo 3.083•80 Ks. Zo zbierky z r. 1935 bolo v tom 1.032.- Ks. Zvon sa dostal do farnosti v júni a nastávajúci deň 25.VI.1939 bol slávnostne odovzdaný plneniu svojho poslania a umiestnený na veži.

Oprava kostolných základov zvonku

Tušenie sa splnilo. So zvyškom po zaistení ďalšieho príspevku celej farnosti pustili sme sa do opravy kostolných základov a múrov do výšky asi 1 m. Najprv sa starostlivo vycistily múry od zeme, starej vahovky, cudzích látok. V nedelu si spravili hasiči cvičenie a vycistené fugy a miestami celé trhliny vystriekalli vodou. Chceli sme pracovať cementom a preto sme dbali o tieto prípravy. Od 21.VII. – 5.VIII. sa práca previedla. Pracovali časom až 4 murári. Dbali sme o dôkladnosť práce, aby sa toho už ozaj na dlhý čas nebolo treba týkať a dovávalo to chuti farníkom k pokračovaniu. Pritom sme spustili nižšie aj dvere zákrstia (predtým sa išlo donho zvonku 2 schody hore a vnútri práve tolko zas dolu) a zhotovili okolo celého kostola betónové múriky a záhradku pri kríži. Práca sa vďaka P. Bohu vydarila a vyžiadala si nákladu: 4.929•20 Ks. Co sa týka záhrady, vec sa má takto. Zvyšok z opravy zvona bol: 1.598.- Ks. Farníci na prácu a furmánky zaplatili spolu: 940.- Ks. Nedoplatok: 2.391•20 Ks. zostal jako dlh kostola z istín na fiškus. knížke fary splatený s 3% úrokmi za 5 rokov.

Oprava svätyně

No nebol som ešte spokojný. Hovorí sa: dotial kuvat železo, dokial je teplé. Velmi ma mrzela ošarpaná svätyně. Malovky na nej už skoro nebolo vidiet. Miestami trhliny, že ruku mohol do nich vložit. Tak isto bolo aj s B. hrobom. Samá pliesen,. Zhotovený bol z handár a to razilo tuchlinou. Clovekovi bolo odporne sa tam dlhšie zdržať, co mal nato P. Ježiš povedať. Chcel som pritom aj miesto pre B. hrob pripraviť. Proboval som zase so šk. stolicou. No tento raz sa to nepodarilo. No nedal som sa odstrašiť. Kostol mal niečo z árendy pozemkov a ročných úspor odložené. Až doteraz som ten obnos nepoužil a neprezradil ani farníkom, aby neodopreli príspevok svoj s tým, že však kostol má. Prosiac uvoľnenie týchto obnosov žiadal som povolenie Najd. Ord Vyhoveli. Dali sme sa do práce. V dnoch 16.X. – 3.XI. previedla sa aj táto práca. Farníci všelijako nato pozerali. Tvorily sa skupiny a mienky. Jedni krútili hlavou, naco to. Iní urazení skoro protestovali: narobí nám dlžoby. Iní to riešili horkokrvnejšie: však keď nám zoslabí kostol a múri, proti nemu sa postavíme. No previedla sa s B. pomocou aj táto práca. Svätyně jednoducho, ale cisto vybielená sa im lúbila. „Keby bol celý kostol taký, bol by svetlejší, kajší.“ Iní, keď videli a boli informovaní robotníkmi o dôkladnosti pri práci (aj tu sa kamene dokonale vycistily a omietka cementová sa používala), to schvalovali. No penáženky predsa len neotvorili.

Po skončení práce som zase svolal šk. stolicu. Zúctoval som o výdavkoch. Stálo všetko: 3.349•60 Ks. Úspory kostola staré sú: 969•80, do výšky 2.000.- Ks je povolené doplniť z bežných účtov kostola co ciní: 1.030•20 dary cudzích a domácich: 200.- Ks. Dľa toho chýbalo ešte 1.149•60 Ks. No sami sa nepohli a nútit som ich nechcel, aby pre vec B. nevznikol hriech. Vedel som, že P. Boh v tom pomôže. Východisko sa našlo tak, že sa žiadala ďalšia požička z depozitov árendy a kancie árendálnej za tých istých podmienok jako predošlá k splateniu

súčasne s predošlou pôžičkou do 5 rokov. Naj. Ordinariát privolil. Prvá splátka r. 1940 sa aj zaplatila.

Boží hrob – oltár Sedmibol astnej

No nebol som s programom roku 1939 u konca. Na B. hrob pripravené miesto zývalo prázdnotou. Sám som ho chcel aspon potial doviesť, aby farníci boli upozornovaní, že tam cosi chýba. Vedel som i to, že farníkom viac chutí k obetavosti na kostol dodá, keď vidia niečo nového v kostole. Prevedené práce však nič takého im nepredstavili. Kostol zvonku a svätyna z vnútra prišli do poriadky. Nikto nemohol mať a nemusel mať tušenia, ako to pred tým vyzieralo. Preto som chcel po predbežných informáciách o cenách postaviť na pripravenom mieste nový oltár (z umelého mramoru) so sochou na počesť Sedmibolastnej P. Márie, ktorý by, sa vo Velkom týždni prispôbil na Boží hrob. Plán som v kostole vyhránil s kazateľne. Upozornil nato, jak veľmi potrebujeme zvlášť za našich casom Sedmibolastnú a vyzval som ich k dobrovolnej obetavosti. Zacalo to. V niektorých obciach sami H Gardisti priviedli zbierky, iní po jednom nosili milodary. Obnos vzrástol. Odtial nedoniesli, ta som sám osobne zašiel, aby sa nikto nežaloval, že bol obídený a tak s B. pomocou mohol sa jak oltár tak i socha objednať, ba na milé prekvapenie bola k vianocným sviatkom dodaná a 31.XII.1939. mohla byť prevedená posviacka. S radostou som pozoroval, jak blízka nám je P. Mária v tomto bojonictve. Farníci všetkých stavov veľmi radi ju navštevovali a som istý, že nie bez úspechu. I sám som nejeden raz, ba denne tam býval, venoval P. Márie svoje súkromné a farárske záležitosti. Náhľad tohto nového oltára a je ho zariadenia bol: 2.771.- Ks. Sbiierka nielen vystacila nan, ale i úspora niečo vyše 1.000.- Ks sa položila jako základ na elektrizáciu kostola na farskú fiškusovú knížku do Nitry.

Zaciatky elektrizácie

V roku 1940 som mal v programe s elektrizáciou fary previesť i elektrizáciu kostola. Trúbky sú vložené i dróty navlečené a rozvádacia škrinka v zákrstí v zákrstí úplne zariadená. Pre odchod však do Spolocnosti Ježišovej podujatú prácu som musel nechať nedokončenú. Súciastky elektric. Vedenia stály: 580.- Ks, ktoré sú zadovážené z darov iných a miestneho farára na ten cieľ.

V roku 1940 bol prvý raz B. Hrob na novom nieste. Vďaka starostlivosti domácich na fare a p. organistu toho casu (Joz. Blahu), B. hrob bol príťažlivý, farníci boli tiež spokojní a lepšie sa im líbil jako na predošlom mieste.

Plány do budúcnosti

Teším sa pri zaklucovaní tejto hlavy, že som aspon niečo mohol vykonať na okrasu a pre dôstojnosť domu B. Chcel som aj viac, no nebolo finančných prostriedkov a so strany farníkov porozumenia. Mal som už aj viacročný program pre kostol. Prvý bod tohto programu bol nový poval (strop) kostola. Terajší nie je už dost bezpečný. Do kedy vydrží, ťažko povedať, lebo je na 6 šróboch zavesený a tak sa nedá zistiť táto vec. Zdola nan pozerajúc z výšky organa ukazuje nepravidelné poprehybovanie. Chcel som to robiť na spôsob baziliky: železobetónové hrady a polia vyplniť na ten cieľ z masy dierkovanej betónu podobnej. Keďže farníci čakajú čas, keď im to na hlavu padne, chcel som ho dať nad chórom až po lavice drevami (na dvore farskom sú prichyšané) podoprieť. To by ich bolo mrzelo a boli by sa skôr, do tej práce rozkývaly. No krátkosť času a rôznosť povinností mi to už nedopriali. Ďalší plán bol: upraviť chôr. Rebrík nan je na nič. Chcel som chôr rozšíriť pod vežu a lode, kde sú teraz reťaze od zvonov pripraviť krútené schody. Tým by sa pomerne malými výdavkami bolo získalo niečo miesta na chore i za organom a na mieste terajšieho schodu v lodi. Veľmi som túžil za tým, ba som si to v mysli už aj predstavoval, aké to bude krásne a nakoľko to bude k sebe tať a šťastnými robiť farníkov. Mal to byť oltár B. Srdca na mieste, kde sú teraz socha Srdca P. Márie a sv. Antona. Je to miesto niekdajšieho oltára sv. Jána Nep. Obraz neho je pod chórom na stene zavesený. Sochu veľkú, dôstojnú som chcel s rozpiatymi rukami ako volá B. Srdce: Verite amne omnes! Žiaľbohu toto zostali už len plány. Čaká v kostole ešte veľa práce. Nech dobrotivý P. Boh žehná podujatiam nástupcov na tomto poli, aby mohli vďaka dôstojným prírbytkom B. spraviť farský kostolík, nech by čím účinnejšie pritahoval svojou krásou farníkov. Nech im je v tom B. Srdce Ježišovo pomocníkom a súčasne hojnou odplatom!

Prehľad investícií

Uvádzam tu tiež prehľad investícií v kostole za roky 1934 – 1940. Čísla znacia: 1. pomenovanie práce, 2. celkový náklad, 3. a, úhrada z kostolnej pokladne, b, farníci všetci v zbierkach a daniach, c, jednotlivci z fary a cudzí, d, dlh kostola, 4, rok investície.

1.	2.	3. a.	b.	c.	d.	4.
Schodok múry a 2 brány	1.580.-	-	580.-	1.000.-	-	1934
Lipy, môstok, pluvial	912.50	300.-	500.-	112.50	-	1935
Beze štepené, ohrada, drôt	147.50	-	-	147.50	-	1936
Mreže, kanal., sv. Terezka, Betlehem	2.776.-	800.-	-	1.976.-	-	1937
Odp. Rúry + snah. Chránice, plot od školy, organ, prihrada	1.892.-	-	930.-	962.-	-	1938
Oprava zvona, kostolné múry, svätyna, oltár Sedmibol.	14.133.60	2.000.-	7.471.80	1.121.-	3.540.80	1939
Elektrizácia ciastoc.	580.-	-	-	580.-	-	1940
Spolu:	22.021.60	3.100.-	9.481.80	5.899.-	3.540.80	

D, Škola

Tažkosti

Pristupujúc k opisu tohto predmetu, dotýkam sa vecí, ktorá najviac starostí, ťažkostí zapríčinila

Vlád. Napomenutia

Škola samotná hoci nie je tak dávno stavaná, nezodpovedá predpisom. Priúzka, úzke okná, priblížko kostola, ktorý jej tieni. Pre tieto príčiny prichádzaly jedno po druhom vláde napomenutia. Pred vrchnostou bolo sa treba oháňať dôvodmi, sľubami. Jedno odvolanie sa len preto písalo, aby prišlo po nom druhé.

Prístavba školy

K tomu prišla druhá ťažkosť, že jedna ucebná nebola dostatočná a súčila sa výstavba druhej triedy a bytu pre II. Uc. Silu. Zhotovily sa aj plány, ale zas len preto, aby sa zdalo, že sa niečo robí. Zas nebolo v nich pamätané nato, aby skutočne boli odstránené všetky ťažkosti nielen ohľadne školy ale aj org. ucit. bytu. Konec koncov bola mienená a obcami prijatá obvodná mešť. Škola v Nitr. Rudne.

Org. uc. Byt

Ešte bolavejšou otázkou bol org. byt. Ved stály a dobrý org. uciteľ by vedel aj za jestvujúcich okolností veľa vykonať i jako org. i jako uciteľ. Ale to bol práve ten háčik, že takého sme natrvali, ba skoro ani prechodne nemohli dostať do Kostolnej Vsi. Odstrašoval ich byt.

Natur. Dávky

Samotné miestne dôchodky a ich zaistenie tiež neslúži za vábnika pre uchádzacov na túto stanicu. Farníci však len preto, aby nemuseli niečo obetovať na org. uc. Vinu hľadali na farárovi; vyhovárali sa, že keď niekto naozaj chce na dedine pracovať, bude aj v takom byte bývať. Raz radili slobodného, druhý raz ženatého voliť. Lenže háčik bol v tom, že sa na stanicu vôbec kvalifikovanej sily nehlásilo a keď ano, po sosenámení s pomermi buď sa stanice zriekol alebo na krátky čas hlásil sa iný.

Postoj k ucit., škole

Slovom škola, uciteľ, organista veľmi neležala na srdci. Len to chceli aby mali s tými starostami pokoj, aby ich to nič nestálo. Kostolná Ves pre svojho

ucitela a organistu a školu (tá bola len pre túto obec) nic viac nechcela obetovať, jako ostatné obce, ktoré vlastne na udržiavanie organistu boli povinné.

Škola a ucitelia boli udržiavaní v rámci obec. rozpočtu. Keď však pre daktoré príčiny sa od obce nic nedostalo, nechali radšie pauzovať vyučovanie, vypisovať na inšpektorát, prehánat predsedu šk. stolice, sami však ani len dreva zo svojej urbár.hory nedali na vykurovanie školy. Takto sa stávalo, že učitel, keď chcel dostať svoj správco. Honorár, pri II. Uc. Stanici základný plat, pousiloval sa odísť na inú stanicu a potom zažaloval obec, aby mohol dostať svoje.

S naturálnymi to dávkami to nebolo lepšie. Kolkokrát sa pristúpilo ku kodifikovaniu povinností snopkov, vždy od nej utekali jako kocka od horúcej kaše. Vyhovárali sa na dajaký stratený starý soznam. Keď sa však vo vokátori zabezpečená povinnosť rozrákala, každá obec stonala a protestovala, čo je to moc. Pre organistu to zas nebolo vhod, že nedostal v dôchodkovej zápisnici zapocítaný a z platu orážaný obnos a mal pravdu. O týchto veciach sa na nejednom zasadnutí šk. stolice rokovalo. Z tónu inej chuti tiež nemohli dostávať organisti jako čím skôr odísť. Nebolo dobrej vôle organistovi zabezpečiť jeho dôchodky a pripraviť mu zdravý, zodpovedný a jeho stavu primeraný byt.

Neúspech vo vyučovaní a výchove

Tieto veci vysvetlia mnoho o terajšom stave šk. mládeže a vôbec o vyučovaní. Ved sa ucitelia (spolu organistovia) prehánali jeden po druhom neraz polrocne ba ešte castejšie, boli v roku medzery v ktorých sa nevyučovalo, neraz slabšie svedomia riadili sa dľa vety (aspon tak to vyzieralo): jaký plat – taká práca. Teda necudovať sa pomerom. Chciet lepšie pomery znamená: vzbudit porozumenie pre školu – priniest aspon možné obety – postaviť nový org. uc. byt (spojený so školou, aby bol oslobodený od dane) – zabezpečiť org. jeho miestne dôchodky a keď je vo farnosti súci org. učitel držať si ho, aby sa neskazil, ale zostal vzorom, vychovávateľom a cinitelom i v kat. akcií.

Po týchto nie moc povznášajúcich slovách o škole uvediem za spomenuté roky v Kostolnej Vsi ucinkujúcich organistov a ucitelov.

Ucitelia

Pri príchode do Kostolnej Vsi našiel som dve ucitelské sily: Josefa Jancovica, org. – sp. Ucitela a Zdenku Rigerové. Prvý bol Slovákom, druhá Češka.

Josef Jancovic

Josef dľa krátkeho pobytu posudzujúc (len 2 týždne sme boli spolu) a utvárajúc si mienku dľa pocutých vecí od farníkov a iných verejných cinitelov bol clovekom schopným, avšak mnohé náležitosti, ktorým podľahnul urobili

i jeho nešťastným, iným neznesiteľným, za učiteľa a vychovávateľa nesúcim. O jeho schopnostiach a súcosti svedčia prvé roky jeho účinkovania. Mládež šk. držal na úzde, vodil do kostola, naucil istej disciplínovanosti. Dalej jeho agilite sa podarilo za dost ťažkých okolností previesť stavbu kostolnej ohrady. Pritom sa miešal veľmi do politických pomerov. Využil každú príležitosť, do ktorej sa dalo zadrapit a nebolo na doline vrchnosti, učiteľa, verej. Ciniteľa, ktorého by nebol oznamoval nadriadeným úradom a tiež inštancie v štáte, na ktoré by nebol podal svoje sťažnosti. Pravopis týchto listov, obtak, myšlienkový postup poukazoval na nenormálneho cloveka (možno že boli koncipované v alkoholickom stave). Napriek tomu som mal s ním súciti. Lutoval som toho cloveka, ktorý takto spustnul. Súdil som nato, že nenašiel v živote, snád v prvých rokoch cloveka (učiteľa k. knaza), ktorý by mu bol porozumel a podal mu ruku, aby mohol svoje schopnosti zasvätiť verejnému dobru. Dalej muselo na jeho vývin účinkovať to, že nemal rodinného života. Jeho manželka dla veku mu mohla byť matkou. Pri mojom príchode bol už vdovcom. K tomu dal sa ešte na pijanstvo. V obci našiel súcich kamarátov do vôle. Prostriedky nato neboly asi všetké z jeho platu. Možno to nerobil úmyselne. Ved neobjednával bes každej opatrnosti pre školu všetko možné. Od materiálu vynútil také obnosy, že na tie sa roky a roky odvolávali z materiálu, že škole dali viac jako jej patrilo. Doc. Správca fary, aby jako predseda šk. stolice mal od neho pokoj, dal ho občanmi zvolit i za pokladníka a tak nemal žiadnej kontroly. Pri mojom príchode chudákovi sa už tak nakopily úcty (myslím na nenávidenost jeho so všetkých strán mimo pastojníkov u flaše), že prvú nedelu ci druhú po príchode som bol aj ja predvolaný za svedka cirk. k disciplinárnemu pokračovaniu, ktoré mu na krky zavesil Okr. úrad. Jednalo sa o dajaké udania, že znemravnoval školácky. Dla predvolaných zdá sa, že v tejto veci bol nevinný. No nástupca okr. súdu pásol po každom výroku, ktorý bol Jancovicovi neprajný (zdá sa, že bol proti nemu osobne zaujatý). Sám učiteľ to popieral, hoci k iným takým cinom k dospelým a jemu služobne podriadeným sa otvorene priznal. Dla výsledku vyšetrovania šk. inšpektor toho casu mu radil odísť na iné miesto, aby prevedené disciplinárne pokračovanie nemalo pre neho horšie následky. So strany cirk. som sa s tým tiež uspokojil, lebo som aj za krátky spoločne strávený cas zbadal, že kazí farníkov. Tu však nebolo možné od neho dostať vyúčtovanie. Odišiel a ostalo po nom asi 4.000.- Ks. dlžoby na účet školy. Nieco nato splatil jeho brat, iným úctom sa nepriznával, hoci neskôr vysvitlo, že aj tie nie sú ešte vyplatené. Kedže v takom stave nikto nechcel prevziať pokladníctvo, aj to zostalo na krku predsedu šk. stolice. Odvtedy zacalo to živorenie školy financne. Sám notariát snížil ročné príspevky a aj tieto snížené neplatil. Až po môj odchod z fary tieto veci neprišli do kolaje.

Zdenka Poláková r. Rigerová

Zd. Rigerová jako učitelka plnila si svoje povinnosti. Náboženský zdala sa dost dobre založená. Na jaseň 1934. sa vydala do Nitr. Rudna. Prišlo sa jej za krátko deliť medzi rodinu, školu, vedenie domácnosti. K tomu pristúpilo to, že dochádzala vyučovať z N. Rudna. Dobrej vôle bolo dost, no jednak 2 povolania jedna osoba nemôže trvale zastávať. Prichodilo k tomu, že na I. org. učit. stanici boli časté zmeny i uprázdnenia a tak jej samej prišlo vyučovať obidve oddelenia (striedavo sa vyučovalo v jednej miestnosti). Keď k tomu aj plat od obce veľmi nepravidelne dostávala ba ku koncu vôbec nie, prichádzala aj ona do pokúšenia: zľachcovať si učit. povinnosti. Svojej rodine sa celkom venovala. Konecne matka a žilka v nej zvíťazila a dňom 31.VIII.1938. sa zriekla stanice. Pravda ešte aj na rok 1941. sa predĺžily mesačné splátky, v ktorých jej obec spláca jej platové pohľadávky. To je charakteristické na šk. pomery.

Na I. def. Org. učit. stanici sa učitelia hodne často zamienali.

Ladislav Rulšek

Po Josefovi Jancovicovi zvolený kvalifikovaný org. –uc. sa stanice bez nastúpenia zriekol. Zvolil sa nekvalifik. Lad. Rulšek jako učitel konal si svedomite svoje povinnosti, lebo už aj pre tým účinkoval jako výp. učitel. Nebolo však farníkom po vôli, že nemajú organistu. Na Velkú Noc získali sme na výpomoc organistu. Prišiel po známosti s miestnym farárom. Zaopatrenie dostal na fare. Farníci sa ho ako tak utíšili do konca šk. roka.

František Hnáth

7.VII.1934. bol zvolený ako doc. Učitel na tú stanicu František Hnáth. Celá farnosť ho s radosťou prijala. Bol synom bývalého učiteľa org. Josefa Hnátha a k tomu rodák z Kostolnej Vsi. Org. povinnosti znal, aj si ich konal. V škole sa vyznal. Bolo zvláštne že jako mladý učitel nemal učit. ambícií, čo mu zazlievali aj jeho okolití kolegovia. Dost si zanedbával aj svoj vonkajšok, čo mu dávalo ráz jakejsi nedbalosti. Ináč jeho voľný čas vyplnoval hrou na hudob. nástrojoch a malovaním obrazov. Jako vychovávateľ mimo školy nevlíval prajne ani na dietky ani na občanov. Nebol zhareným. Ale náboženský žil uzavreto len pre seba. Pred ľuďmi zas povolovaním ich mienky chcel získať popularitu. S miestnym farárom si neporozumel. Hneď pri začiatku ho považoval nový p. Org. za svojho nepriateľa. Prišlo k roztržke by vzbure pri delbe organistovských dôchodkov (ovocie org. záhrady, ktoré predal potom sa žaloval občanom), hoci sa prevádzala dľa šk. Pravidiel a sám súhlasil so spôsobom delby. Prišlo ešte k niekoľkým sporom, ktoré rozriešil a urovnal Najd. Ordinariát. Malo to ovšem len neprajný následok, že nekonalo sa pozitívnej práce medzi farníkmi. Farár zostal sám a organista tiež. Samotné zlepšenie org. bytových pomerov a usporiadanie plat. Povinností zostalo pre tú istú nejednotnosť na mrtvom bode. Po roku bol zvolený na ďalší rok. Potom po skúške spôsobilosti zvolili si

ho clenovia šk. stolice (predseda nehlasoval), hoci boli upozornení na platové zataženie počas jeho vojanskej služby, za definitívneho.

Ladislav Hnáth

Po odchode na vojan. Službu bol zvolený jeho brat Lad. Hnáth. Po dvojmesacnom ucinkovaní pre nedodržanie volebnej lehoty mu Referát mšano odoprel plat. Pre túto príčinu zo stanice odišiel a na novom súbehu bol zvolený už uchádzac s ucitel. dospelostou. Pre Lad. Hnátha sa konečne na intervenciu Ord. cestou milosti vymohol plat.

Albert Bránsky

Nástupcom bol Albert Bránsky, pôvodom z Handlovej. Nevieť prečo, ale nemal viery. Ci si to už z domu doniesol alebo snád bol to výsledok lahostajnej výchovy na šk. ucit. ústave. Bilo to až farníkom do ocú (ktorí v tej veci dost znesú) pri bohoslužbách. Vďaka P. Bohu, že nesympatizovali s ním, takto aspon jeho náboženská nakasenost sa nechytla farníkov. Jeho práca v škole nebola tiež moc lepšia. No poukončení šk. roku na nový súbeh bolo dost uchadzacov a tak bola nádej, že sa pomery zlepšia.

Bohuslav Kutnák

Z uchádzacov dla priložených dokladov a odporúcaní bol zvolený Moravan Bohuslav Kutnák. Za celého svojho ucinkovania som tohto poznal jako presvedčeného a otvoreného katolíka, vzorného a svedomitého ucitela a organistu. Bol skúšaným organistom, ucinkoval predtým aj jako katechéta. V kostole nikdy sa neujal práce za organom, dokial si napred neodbavil krátku poklonu sviat. Olt. Príkladnou usilovnostou nacvicoval s farníkmi nedeliami piesne dla Jednot. Spevníka. V škole si to bral vážne. Od neho som to prvý raz pocul: Jako by mohol brat plat, keby si premeškal povinnosti. No na škodu farnosti po krátkom ucinkovaní dostal sa na školu v Cechách. Uznal som mu to. U nás bol len výpomocným ucitelom a na mieste doma mal výhlady na stále miesto so všetkými platovými výhodami.

Ján Pátrovic

Po jeho odchode na vypísaný súbeh bol zvolený Ján Pátrovic, pravda tiež bez ucit. dospelosti. Nastúpil v dec. 1937, aby sme ho už jako organistu mali na 8. X. a ku sviatkom. No v Nitre ho neschválili. Na sviatky vianocné sa mu farníci poskladali. No zadovážit obnos k jeho výplate do výšky ucit. platu zostalo na hlave farára. Farníci si to vôbec k srdcu nepripustili, odkiaľ to vezme. Úplne vyrovnať sa mi to podarilo až po 1 roku zvlášť z dôchodkov organistovských po dobu nezaplnenej stanice.

Rozhodli sme sa teraz na návrh Nitre ku zvláštnemu kroku. Zvolili sme učiteľku tak, že dajako jej farníci z Kostolnej Vsi priplatia úbytok, srážaný na org. dôchodky.

Alica Guštárová

Zvolená sa menovala: Alica Guštárová. Bola skúsenou a schopnou učiteľkou. Dobrá katolíčka a súca i k práci medzi ľuďmi. Robilo ťažkosť to inkasovanie protihodnoty za naturálie dodávané filiálnymi obcami organistovi. Tu sa ukázalo, jak málo porozumenia majú i s vlastným učiteľom. Keď predseda šk. stolice, ktorý takýchto odiózných vecí dost mal, inkasovanie prevziať nechcel a z členov šk. stolice nikto sa toho neujal, zostala táto záležitosť samej novozvolenej. Veľmi okatý ťah vo farnosti. Jak farár tak i organista svoj žobrácky plat si musí sám skoro od čísla k číslu pýtať a byť spokojný, keď ho s prídavkom nadávky dostane, prípadne aj nedostane a to vo výške, no jakú si ho poplatník odhadne. Nedostala všetko, no po predaní ovocia org. záhrady bola odškodnená.

Frant. Hnáth

Konečne posledné dni org. r. 1938. sa def. – zvolený org. – učiteľ František Hnáth z vojanciny vrátil. Tešil som sa tomu, že bude koniec kalvárií s vypisovaním súbehov, s neprestajným podávaním žiadostí o plat, starostami odkiaľ a kedy vyplatiť taxy za súbehy. Práca sa ujal s chutou. Pomer za tento úsek jeho ucinkovania v Kostolnej Vsi bol s miestnym duchovným lepší. Nastávajúceho roku 1939. na jar sa oženil s dcérou farníka v Kostolnej Vsi. No od toho času bolo viac badať, že to čo sa povráva, je skutočnosťou, že chce odísť na inú stanicu. Vyhováral sa na nezodpovedný byt, nezdravý a nedostatočný pre rodinného cloveka. Viackrát prehlásil, že keď mu postavia nový, sa aj písomne zaviazá k ďalšiemu ucinkovaniu vo farnosti. Tiež požadoval vyrovnanie zaostalosti na plate od obce: Kostolná Ves. Keď však ani v jednej z považovaných podmienok sa neprejavovala ochota k náprave a sám mal snáď aj iné pohnútky, dnom 31. XII. 1939 sa stanice zriekol a prešiel na r. kat. ľud. Školu v Zubáku za org.- učiteľa.

Jednotriedka

Teraz nastaly na škole dvojmesacné prázdniny. Cez celý čas sa nevyuchovalo, lebo škola v šk. roku 1939 / 40. bola iba jednotriedkou. Stalo sa to tak následkom nariadenia min. o zvýšení žiakov v jednej triede (V. 1939). Hoci prišli neskoršie výzvy o zvolení druhej uc. sily, šk. stolica sa pridržala predošlého svojho usnesenia a zostala jednotriednou. Vela pritom rozhodovala aj tá okolnosť, že dlhy vzrástly a chceli sme sa ich aspon takto zbavit. Pre tú istú príčinu zostala škola jednotriednou aj v šk. roku 1940 / 41; hoci to narážalo na vela ťažkostí jak u cirk. tak u št. nadriadenej šk. správy.

Uprázdnenie cez 2 mesiace

Zpät k veci preco zostala škola bez ucitela celé 2 mesiace. Na prvý súbeh došlo viac žiadostí i kvalifikovaných ucitelov. Zvolený najmladší, slobodný, na predošlom mieste len vo výmennom pomere zvolený- keď pozrel školu, byt, soznámil sa s miestnymi dôchodkami, stanice sa na druhý den z domu telegraficne zrieknul z existencých dôvodov. Opravujem: prvý súbeh bol bezvýsledný. Na druhý, vypísaný a pre nekvalifikované sily, došlo kopu uchadzacov. Keď sme teda zostali zas len bez ucitela a organistu a už nám skoro natískali z obce nedonka, ktorý do školy vo výchove dietok nebol súci a organovat nevedel, - telegrafoval som na svoju päst jednému z nekvalifikovaných uchadzacov ale s kantorskou skúškou. Odpoved znela, že stanicu prijíma, hoci štát takémuto miestne dôchodky iba po 50% výšku patricného odpíta doplnoval.

Jozef Blaho

Takto po dlhej prestávke asi 20. II. 1940. zacal jeho org. – ucitel v Kostolnej Vsi pracovat: Jozef Blaho. Zaciatky, zvlášť dokial na fare býval a sa stravoval, boly slubné. Pri organe a speve sa velmi dobre vyznal a horlivo sa ujímal všetkých s tým spojených záležitostí. K Velkej noci neúnnavne nacvicoval spevy, pašie, obrazy Velkého týždna. V škole si tiež velmi zrucne a prirodzene vystupoval jako odborne vzdelaný ucitel. Deti naucil disciplíne, doháňal s nimi zameškanú látku. Takže i šk. inšpektor pri návšteve velmi prajne a chválitebne sa o nom vyslovil jak o dokázanom prospechu tak i o úradnom dopisovaní. Zbadal som, že pridlho zostáva vecerami s mládežou zvlášť s dievcatmi. Prichádzal som na základe pozorovania, že jeho horlivé cvicenia spevu, neskôr divaiel je hladanie príležitosti, aby mohol byt s dievcatmi. Konecne to nebolo len mojím pozorovaním, to zbadali a dali mu aj velmi cítit v N. Rudne, že si to neprajú. Zacal i priveľké známosti s jednotlivcami, ktoré neboli najlepšieho chýru. Tak sa aj na nom splnilo, co vedeli dokázat aj na iných uciteloch a na ktoré chodnícky lahko by sa dostal s priateľstvami bez výberu aj duchovný – že si kostolanci pokazili zase jedného ucitela. Následkom bolo, že sa rozišiel s miestnym farárom. Styky sa umenšily na úradné a aj to zriedkavé. Lutoval som

ho pri odchode, že po tak slubných zaciatkoch, tak skončil, že som to musel bez pomenovania na znak odsúdenia a nesúhlasu spomenut i v kázni. (Šk. dietky odmenoval aspon na konci roka, že si ich zavolať na hostenie do bytu, ktoré trvalo po polnoci, boli tam chlapci i dievčatá. Mala to byť odmena za to, že mu byt osporadúvali. Neskúmal som nič ďalej, ani nepredpokladám nič zlého. Ďalej som do toho nenúral. Rodicia o tom vedeli. S kazateľne som im to dal cítiť, že je to hriešna nedbalosť z ich stránky.)

Rud. Slimák

Prázdniny jako obycajne sme strávili bez organistu. Na prvom súbehu zvolený Rud. Slimák po dostavení sa na stanicu koncom júla, keď si byt a školu prezrel, stratil chuť, stanice sa zriekol a odišiel. Na nový súbeh prihásilo sa uchádzacov hodne. Traja si stanicu aj obzreli a vážne sa o ňu zaujímali. Tým väčšiu radosť som mal z toho, že boli odchovancami kat. učiteľ. ústavov.

Viktor Adamík

Zvolili najstaršieho menom Viktora Adamíka, ktorý mal prezenc. voj. Službu už za sebou a sa osvedčil, že na stanici aspon cez šk. rok vytrvá a keď sa postarajú o vhodný byt, nemieni meniť svoje pôsobisko. Za pomerne krátku dobu spoločného účinkovania sme veľmi dobre vychádzali. Len toho som lutoval, že nedostal som prv takého učiteľa, s ktorým sa dá v kostole a medzi farníkmi spoločne a svorne pracovať. Kiežby nepochodil na chodníčky mnohých svojich predchodcov. Nech, by zostal verný ideálom, i ktorými vyšiel do života; uveril, že spolupracou s miestnym duchovným dopracuje sa trvalým výsledkom a zaisť si neskoršie to, čo mu patrí od farníkov. Nech je on v rade svojich predchodcov zas jedným z tých málo, ktorí sa pri snahe získať si občanov a farníkov nezdegradovali, ale zostanú na výške, ktorá patrí a zodpovedá ich stavu, pozdvihli v mnohých ohľadoch zanedbaných občanov a farníkov.

Št. školy

Nakoľko pod záhlavím „škola“ som len miestnu mal na zreteli jako cirkevnú, ešte k uceleniu obrazu pridám niekoľko poznámok o školách farnosti, ktoré sú štátne. Vďaka P. Bohu a jeho prozreteľnosti na týchto školách sme mali za celý čas takých učiteľov hlavne aspon správcov škôl, ktorí nielen že nerobili farárovi starosti o výchove detí a občanov, ale skôr mu v tom pomohli nielen v obci ale pri niektorých slávnostiach (prvé sv. prijímanie, Božieho Tela, vzkriesenie) i v kostole. Kiežby P. Boh i naďalej miloval aj tým prejavom farnosť a poskytnul pomoci miestnemu farárovi tým, že mu požehná vždy a vo všetkých jemu overených obciach dobrých, svedomitých a príkladných učiteľov a zvlášť správcov škôl.

Refrén

Odchod z fary mal pre mna ten istý refrén jako príchod. V prvý týžden príchodu prišli predsedu šk. stolice na obnos 700.- Ks. sekvestrovat pre nezaplatené org. dane; ktorý obnos, keď chcel vyhnúť dražbe aj splatil. Trvalo to potom vyše dvoch rokov, kým súdom donútil patricných pp. org.- učitelov aby si svoje podlžnosti vyrovnali. Behom ucinkovania na fare so 2 razy dostal sa dostal sa do nebezpečia, že sám zo svojho mal uhradiť plat učiteľom, ktorý im nadriadená št. vrchnosť odoprela. Na konci zas došlo k popísaniu nábytku a zabaveniu kongury k zaplateniu penzijného príspevku Tu ucinkujúcich výpomocných učitelov. No vo vedomí, že žiadaný obnos v dobe po sekvestrovaní je vyplatený, vlastnosť matky tvoriaci nábytok sa spredal. Kongura bola však až vtedy zabavená, keď mi už neplatila. Vďaka P. Bohu, ktorý má týchto iba ironicky pomenovaných „radostí“ oslobodil. Aspon na konci mám radosť, že je tomu koniec.